

Jaarverslag

Betrouwbaar biologisch:
**Toezicht en
Certificatie
in 2023**

Inhoudsopgave

1. Voorwoord voorzitter	8	6. Skal in 2023: Toezicht op import via grenscontroles van biologische importzendingen	42
2. Voorwoord directeur	11	7. Skal in 2023: Certificeren	45
3. Over Skal Biocontrole	14	7.1 Certificeren landbouw- en levensmiddelensector	46
3.1 Missie en visie	15	7.2 Toelichting per type inspectie	47
3.2 Kerntaken	15	8. Skal in 2023: Informeren	49
3.3 Het Nederlandse controlesysteem voor biologische productie	17	8.1 Informeren van exploitanten en sector	50
4. De biologische sector	20	8.2 Afhandeling klachten	50
4.1 Relevante ontwikkelingen nationaal en internationaal	21	8.3 Afhandeling bezwaar en beroep	51
4.2 Ontwikkeling biologische sector	21	8.4 Woo-verzoeken	52
4.3 Ontwikkeling biologische landbouw	22	8.5 Afhandeling informatieverzoeken	52
4.4 Ontwikkeling bij verwerking en handel	27	9 Skal in 2023: Financiering	53
4.5 Ontwikkeling Verkooppunten: VaC	27	9.1 Balans per 31 december 2023	54
4.6 Uittredende bedrijven	28	9.2 Controleverklaring accountant	55
5 Skal in 2023: Toezicht	29	9.3 In control statement	56
5.1 Toezicht in 2023	30	10. Skal in 2023: Organisatie en bestuurszaken	58
5.2 Naleving in 2023	32	10.1 Deskundig personeel, ontwikkeling en professionalisering	59
5.3 Wettelijke toezichtstaken Skal	33		
5.4 Aanvullend toezicht in 2023	35		
5.5 Handhaving in 2023	41		

10.2 Inrichting prioritaire wettelijke vereisten zbo	61
10.3 ICT-ontwikkelingen en digitaliseringstrajecten	63
10.4 Borging interne kwaliteit en onafhankelijkheid	64
10.5 Exploitanttevredenheids-onderzoek 2023	65
10.6 Bestuurszaken	66
10.7 Verslag van de ondernemingsraad	67
10.8 Verslag van de adviesraad	67
10.9 Risicomanagement	68
11. Skal in 2024: Vooruitblik	71
11.1 Internationale ontwikkelingen	72
11.2 Nationale ontwikkelingen	72
11.3 Begroting 2024	74

Afkortingen

ACM - Automatisering van het gehele primaire proces van Skal

ADR - Auditdienst Rijk

BiSL - Business Information Services Library, voorheen Business Information Service Management Library. Een raamwerk voor het uitvoeren van functioneel beheer en informatiemanagement

CBb - College van Beroep voor het bedrijfsleven

COI - Certificaat voor Inspectie

DOM-controle - Document-, Overeenstemmings- en Materiële controle

HFAA - Health and Food Audits and Analysis (Europese auditdienst)

LNV - Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

MANCP - Multi Annual National Control Plan

NC - Non-conformiteit

NVWA - Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

OCR - Verordening (EU) 2017/625 betreffende officiële controles en andere officiële activiteiten die worden uitgevoerd om de toepassing van de levensmiddelen- en diervoederwetgeving en van de voorschriften inzake diergezondheid, dierenwelzijn, plantgezondheid en gewasbeschermingsmiddelen te waarborgen

OFIS - Organic Farming Information System

RvA - Raad voor Accreditatie

RVO - Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

TC - Third Countries

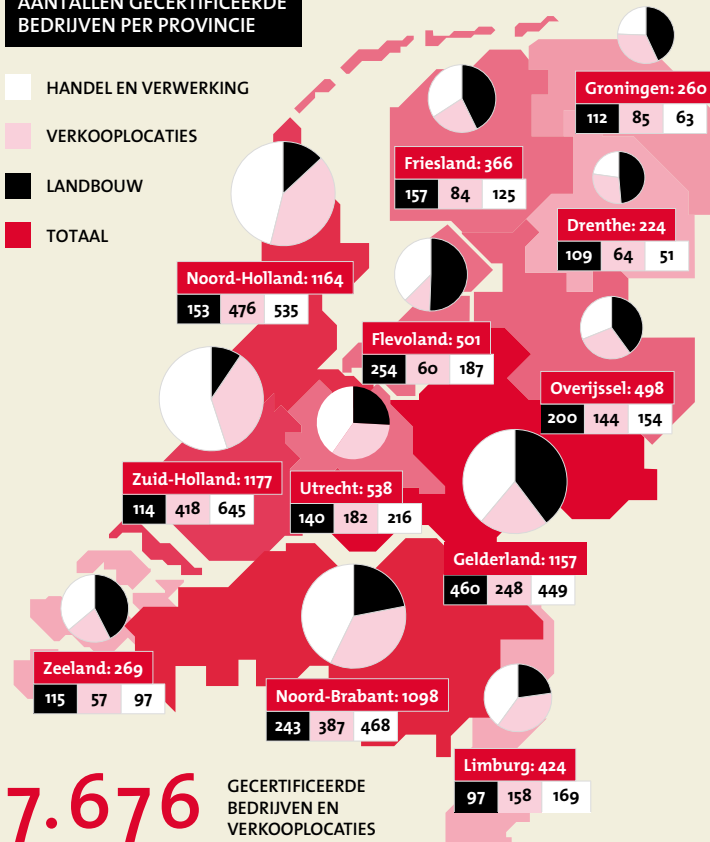
TRACES NT - Trade Control en Expert System

VaC - Verkoop aan Consumenten

zbo - Zelfstandig bestuursorgaan

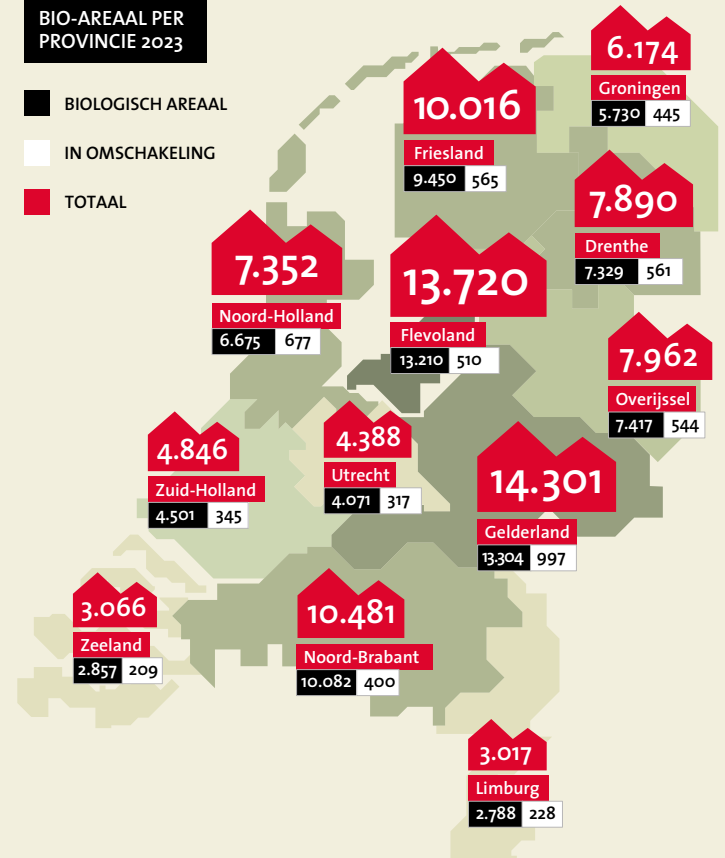
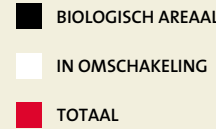
DE BIOLOGISCHE SECTOR IN 2023

AANTALLEN GECERTIFICEERDE BEDRIJVEN PER PROVINCIE

7.676 GECERTIFICEERDE BEDRIJVEN EN VERKOOPLOCATIES

BIO-AREAAL PER PROVINCIE 2023

AREAAL

87.416

HECTARE BIO-GROND IN NEDERLAND

7.562

HECTARES ERBIJ IN 2023

5.799

HECTARES IN OMSCHAKELING NAAR BIOLOGISCH

Nationaal Actieplan

Met het Nationaal Actieplan biologische landbouw zet het ministerie van LNV de ambitie neer om de biologische productie te laten groeien naar 15% van het landbouwareaal in 2030. De minister van LNV is de centrale bevoegde autoriteit voor de biologische productie in Nederland en verantwoordelijk voor de uitwerking van de wetgeving en de ontwikkeling van het landbouwbeleid.

2.154 GECERTIFICEERDE LANDBOUWBEDRIJVEN

110

LANDBOUWBEDRIJVEN ZIJN IN OMSCHAKELING NAAR BIOLOGISCH

3.159

GECERTIFICEERDE VERWERKERS, HANDELAREN EN IMPORTEURS

SKAL BIOCONTROLE IN 2023

Missie

De missie van Skal is om bij te dragen aan de betrouwbaarheid van de Nederlandse biologische sector en daarmee het biologische product. Dit geeft Skal vorm door bedrijven te certificeren en adequaat toezicht te houden op de naleving van de biologische wetgeving en door duidelijk te informeren.

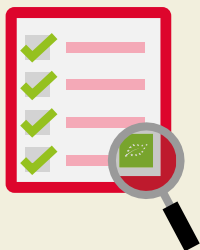
Kerntaken Skal:

Certificatie: Skal certificeert bedrijven die biologische producten produceren, bewerken of in de handel brengen. Dit is de basis van hoe Skal de betrouwbaarheid van het biologische product voor de consument borgt.

Toezicht: Skal houdt toezicht op gecertificeerde en aangemelde biologische bedrijven en houdt toezicht op de naleving door overige bedrijven. Denk hierbij aan onterecht gebruik van het Europese biologische keurmerk of de term 'biologisch' of 'ecologisch'.

Informeren: Skal informeert over de biologische wet- en regelgeving en geeft informatie over haar eigen werkwijze en de manier waarop het controlestelsel in Nederland is ingericht. Hierbij hoort ook het informeren over de rol van Skal ten opzichte van de rol van LNV, andere toezichthouders en de sector.

9.354 INSPECTIES

WAARVAN

844

ONAANGEKONDIGDE
INSPECTIES

671

TOELATINGS
ONDERZOEKEN

257

MONSTERNAMES

524

INSPECTIES BIJ HOOG
RISICO BEDRIJVEN

5.897

PERIODIEKE
INSPECTIES

13

BEDRIJVEN
ONDER VERSCHERPT
TOEZICHT GEPLAATST

Betrouwbaar biologisch

In 2023 had 62% van de gecertificeerde bedrijven geen afwijkingen (NC's). Het aantal NC's is lager dan in 2022, wat kan wijzen op gewenning aan de nieuwe biologische verordeningen. Het navolgen van de regelgeving door biologische bedrijven is een positief signaal voor de betrouwbaarheid van het Nederlands biologisch product.

GECONSTATEERDE NC'S IN 2019 -2023 IN AANTALLEN EN PERCENTAGES (%)

	2019	2020	2021	2022	2023
AANTAL NC-C'S	3.355	2.914	3.405	4.909	4.130
% BEDRIJVEN MET EEN NC-C	29	9	31	37	33
AANTAL NC-B'S	1.166	895	947	1.038	974
% BEDRIJVEN MET EEN NC-B	14	12	11	12	12
AANTAL NC-A'S	106	79	77	203	171
% BEDRIJVEN MET EEN NC-A	2	1	1	2	2

1. Voorwoord voorzitter

Het doel van het toezicht is het bevorderen van het naleven van de biologische wetgeving. Skal zet extra inspecties in op basis van risico-inschattingen en houdt algemeen toezicht op de certificatieplicht. De meeste biologische bedrijven voldoen aan de voorschriften. In 2023 had 62% van de gecertificeerde bedrijven geen afwijkingen (NC's). Het aantal NC's is lager dan in 2022, wat kan wijzen op gewenning aan de nieuwe biologische verordeningen. Het navolgen van de regelgeving door biologische bedrijven is een positief signaal voor de betrouwbaarheid van het Nederlands biologisch product.

Met het uitvoeren van 5.897 periodieke inspecties, 524 extra inspecties bij hoog-risicobedrijven, 844 onaangekondigde inspecties en 257 monsternames, voldeed Skal in 2023 aan haar wettelijke taken als toezichthouder.

Ook in 2023 heeft Skal weer een enorme ontwikkeling doorgemaakt als organisatie. Het Nationaal Actieplan biologische landbouw van de minister van LNV beoogt een forse uitbreiding van het areaal dat als biologisch wordt gebruikt. Doel is een versnelling van de groei van het biologische landbouwareaal van 4% (in 2021), naar 15% in 2030. Om dat te bereiken, zal de biologische sector behoorlijk moeten groeien en om dat te accommoderen, moet Skal meegroeien en blijven professionaliseren. Daarom is in 2023 aandacht besteed aan het verder conform wet- en regelgeving inrichten van de informatiehuishouding, de ICT-agenda, als ook aan de uitbreiding

van het personeel. Weliswaar is het aantal bedrijven dat bij Skal onder controle is, na enige groei in 2021, vrij stabiel, maar de verwachting is dat de stimuleringsmaatregelen uit het Nationaal Actieplan de komende jaren tot serieuze groei van de biologische sector zullen leiden.

Met de door de Europese Commissie gewenste groei zal ook de import van biologische producten in Nederland groeien. In 2023 is regelmatig overleg gevoerd tussen LNV, de Douane, de NVWA en Skal over de bevoegdheidsverdeling in de controle op biologische importzendingen. Uiteindelijk zijn LNV en Skal het aan het eind van 2023 eens geworden over het feit dat Skal volledig verantwoordelijk wordt voor deze controles (dus inclusief de documentencontrole, die nu nog door de Douane wordt uitgevoerd). Het bestuur en de directie van Skal hebben hierbij randvoorwaarden, onder meer op het gebied van financiën, ICT en communicatie geformuleerd en hierover met LNV afspraken gemaakt.

Bij de doorontwikkeling van Skal hoort ook dat de formele afspraken met de opdrachtgever/eigenaar LNV en de ketenpartners Douane en NVWA actueel en duidelijk zijn. Op dit vlak is in 2023 een grote slag gemaakt. Zo is de bijlage bij het convenant tussen de Douane en LNV met betrekking tot biologische producten vernieuwd. En er zijn zowel met LNV als met de NVWA nieuwe samenwerkingsafspraken vastgelegd.

In 2023 eindigde de eerste termijn van de adviesraad van Skal. Deze adviesraad, die bestaat uit biologische ondernemers en een onafhankelijk voorzitter, heeft tot

taak om Skal te adviseren over operationele taken om zo “loszingen” van de sector te voorkomen. De meeste leden willen nog een termijn doorgaan. Het bestuur is hier blij mee, omdat daarmee kennis en continuïteit van de Raad behouden blijven.

Tot slot nog een paar woorden over het Skal-bestuur zelf. In december heeft het bestuur afscheid genomen van Krijn Poppe, die 9,5 jaar lid van het bestuur is geweest op voordracht van Biohuis. Krijn is van grote waarde geweest voor Skal door zijn grote kennis van het (EU) landbouwbeleid en de -sector. Hij heeft veel tijd gestoken in het meedenken over de ICT-agenda, in de Meerjaren-

visie tot 2030 en in tal van (bestuurlijke) overleggen. We zijn hem veel dank verschuldigd en zullen hem missen.

“Alle wettelijk verplichte inspecties zijn uitgevoerd. Voor het consumentenvertrouwen in het biologisch product is dat van grote waarde.”

Gelukkig is er op voordracht van Biohuis een goede opvolger benoemd: Elies Lemkes-Straver. Zij heeft als oud-gedeputeerde van Noord-Brabant en met eerdere functies bij de HAS, ZLTO en Brainport veel ervaring en kennis opgedaan, die Skal goed van pas kan komen. We heten Elies van harte welkom in ons bestuur en wensen haar veel plezier. Vanaf 1 januari 2024 bestaat het bestuur daarmee uit ondergetekende, Albert Vermuë, Ivonne Rietjens, Robert van Gorcom en Elies Lemkes-Straver.

Afsluitend wil het bestuur alle medewerkers van Skal hartelijk danken voor hun inzet in 2023. Blij en tevreden zijn we dat in 2023 alle wettelijk verplichte inspecties zijn uitgevoerd. Voor het consumentenvertrouwen in het biologische product is dat van grote waarde.

Namens het bestuur,

Renée Bergkamp
voorzitter Skal Biocontrole

2. Voorwoord directeur

Beste lezer,

Het jaar 2023 stond voor Skäl in het teken van groei en vernieuwing. Het is gebleken dat Skäl goed in staat is om nieuwe medewerkers aan te trekken en op te leiden. Alle nieuwe medewerkers starten met een inwerktraject van drie tot vijf maanden. Dit inwerktraject is belangrijk, aangezien de verwachting is dat Skäl de komende jaren nog een sterke groei gaat doormaken. Niet alleen door de groei van de biologische sector, maar ook door het feit dat in 2023 taken van RVO zijn overgedragen aan Skäl en in 2024/2025 taken van de Douane overgenomen zullen worden. Dit betekent dat veel medewerkers van Skäl, naast hun dagelijkse werkzaamheden, ook nieuwe collega's begeleiden en opleiden.

In 2022 is een succesvolle implementatie van de reorganisatie doorgevoerd die anticipeerde op de groei van de organisatie. In 2023 is besloten om de directie te laten vormen door een algemeen directeur en twee plaatsvervangende directeuren, die daarnaast ook managers zijn. Daarnaast is het MT van Skäl uitgebreid met één manager voor Import, die ook kwartiermaker gaat zijn voor het opzetten van de vernieuwde inrichting van de controle van biologische importzendingen.

Om de verwachte groei in aanmeldingen van bedrijven die zich biologisch willen laten certificeren te kunnen accommoderen en de digitale serviceverlening op peil te houden, moet Skäl haar workflowapplicatie vernieuwen. In 2023 zijn de noodzakelijke externe partijen geselecteerd die Skäl gaan helpen om deze transitie vorm te geven. Samen met de medewerkers van Skäl beginnen zij

in 2024 aan de uitdaging om in drie tot vijf jaar het volledige applicatielandschap van Skal te vernieuwen en in te richten op de uitwisseling van gegevens met de Europese systemen, zoals TRACES, OFIS en de databases voor plant en dier van Fibl.

In 2023 heeft Skal wederom succesvol de accreditatie op basis van ISO 17065 behouden en zal er in 2024 een herbeoordeling volgen. In 2024 wordt Skal geaudit door de Algemene Auditdienst Rijk en daarnaast staat ook de Wettelijke periodieke evaluatie gepland. We verwachten dat de audits een bijdrage zullen leveren aan het continue verbeteren van de werkzaamheden van Skal als een privaatrechtelijke zbo.

Ik kijk met trots terug op alle inzet van de medewerkers van Skal in 2023 en de door hen getoonde flexibiliteit, leergierigheid en enthousiasme, juist in tijden van verandering. Ik heb er dan ook alle vertrouwen in dat we in 2024 weer grote stappen gaan zetten als organisatie.

Namens de directie en het managementteam,

Nicolette Klijnhout-Klijn
algemeen directeur Skal Biocontrole

3. Over Skal Biocontrole

3.1 Missie en visie

De missie van Skal is om bij te dragen aan de betrouwbaarheid van de Nederlandse biologische sector en daarmee het biologische product. Dit geeft Skal vorm door bedrijven te certificeren en adequaat toezicht te houden op de naleving van de biologische wetgeving en door duidelijk te informeren.

In de Meerjarenvisie 2020-2023 heeft Skal de volgende vijf uitgangspunten bepaald:

- Skal bewaakt aantoonbaar de biologische waarden voor de consument;
- Skal houdt de kosten van certificering en toezicht zo laag mogelijk door te vernieuwen en te digitaliseren;
- Skal organiseert de basisprocessen strak om zo flexibel te kunnen reageren op ontwikkelingen;
- het sanctiebeleid van Skal is adequaat en effectief;
- Skal neemt verantwoordelijkheid voor de onderlinge relaties in de toezichtsketen.

De uitwerking van deze uitgangspunten staat in de meerjarenvisie die Skal in 2020 publiceerde (zie skal.nl/publicaties). Het Meerjarenplan 2030 zal gepubliceerd worden in 2024.

3.2 Kerntaken

Skal Biocontrole zet zich via toezicht houden, certificeren en informeren in voor aantoonbare betrouwbaarheid van de biologische productie en etikettering in Nederland.

Biologische landbouw en voeding zijn wettelijk gedefinieerde begrippen en het woord 'biologisch' is in Europa een wettelijk beschermde term. De wetgeving is gericht op het verzekeren van eerlijke concurrentie, een goede werking van de interne markt en op het behoud en de rechtvaardiging van het vertrouwen van de consument in biologische producten. De aanduidingen 'biologisch' en 'ecologisch' zijn binnen de EU alleen toegestaan op landbouwproducten en levensmiddelen als die aantoonbaar voldoen aan de daarvoor geldende wettelijke eisen. Deze eisen zijn vastgelegd in Verordening (EU) 2018/848.

Skal vertaalt de regelgeving voor Nederland naar een uitvoerbaar systeem van toezicht houden en certificeren.

Toezicht

Skal houdt toezicht op gecertificeerde en aangemelde biologische bedrijven en houdt toezicht op de naleving door overige bedrijven (niet-aangemelde en niet-gecertificeerde bedrijven). Denk hierbij aan onterecht gebruik van het Europese biologische keurmerk of de term 'biologisch' of 'ecologisch'. Toezicht wordt vormgegeven op basis van risico's en kan uit verschillende activiteiten bestaan, zoals attenderingen, onderzoek naar aanleiding van meldingen, cross-checks, traceringsonderzoek en

andere typen steekproeven. Hierbij voert Skal inspecties uit en neemt monsters voor onderzoek naar niet-toegestane stoffen, o.a. op importzendingen.

Skal is verantwoordelijk voor het toezicht op onterecht gebruik van de term 'biologisch' en 'ecologisch', met misleiding van de consument als gevolg. Skal attendeert marktdeelnemers waarover Skal een melding ontvangt (van bijvoorbeeld consumenten, andere marktdeelnemers of medewerkers) en verzoekt deze marktdeelnemers zich aan te melden bij Skal of de verwijzingen naar biologisch of ecologisch te verwijderen.

Daarnaast informeert Skal andere controle-organisaties in het geval van (vermoeden van) niet-naleving, wisselt met hen informatie uit en informeert in voorkomende gevallen de bevoegde autoriteit en de Europese Commissie.

Certificatie

Skal certificeert bedrijven die biologische producten produceren, bewerken of in de handel brengen. Dit is de basis van hoe Skal de betrouwbaarheid van het biologische product voor de consument borgt. Het gaat dus om een bedrijfs-certificatie op basis van procesborging. Producten mogen alleen als biologisch worden aangemerkt als die producten voortkomen uit een proces dat is uitgevoerd volgens de productievoorschriften zoals beschreven in de Verordening (EU) 2018/848.

De biologische certificatie is gebaseerd op de conformiteitsbeoordeling van bedrijfsprocessen. Daarmee kan worden aangetoond dat is voldaan aan de normen uit de biologische verordening. De eisen die worden gesteld aan de bedrijfsprocessen zijn voor alle typen bedrijven vastgesteld in de Europese biologische wet- en regelgeving. Deze regelgeving is verder uitgewerkt in nationale regelgeving en voor de taakuitvoering in de reglementen van Skal.

De kern van de regelgeving is dat zowel de biologische productiemethoden als de aanduidingen op het biologische product en aanduidingen op de verpakking aan bepaalde eisen moeten voldoen én dat hierop toezicht plaatsvindt. In Nederland voert Skal zowel de certificatie als het toezicht op de naleving uit. Skal is voor deze conformiteitsbeoordeling geaccrediteerd op basis van ISO 17065.

Informeren

Skal informeert over de biologische wet- en regelgeving en geeft informatie over haar eigen werkwijze en de manier waarop het controlestelsel in Nederland is ingericht. Hierbij hoort ook het informeren over de rol van Skal ten opzichte van de rol van LNV, andere toezichthouders en de sector.

Vanuit de wettelijke informatieplicht die rechtstreeks volgt uit de biologische verordening en de verordening voor de officiële controles (OCR; (EU) 2017/625), draagt Skal bij aan het nationale jaarplan van de Europese Commissie: het meerjarige nationale controleplan (MANCP).

LNV heeft de consumentencommunicatie over biologische voeding ondergebracht bij het Voedingscentrum. De consument kan informatie over het wettelijk geborgde Europese biologische keurmerk vinden via de website van het Voedingscentrum. Daarnaast is in 2023 de website biologisch-keurmerk.nl ontwikkeld door Bionext met consumenteninformatie over het biologisch keurmerk.

3.3 Het Nederlandse controlesysteem voor biologische productie

In april 2022 is de Ministeriële regeling gepubliceerd waarin, op basis van de Verordening (EU) 2018/848, is vastgelegd hoe de taken in het Nederlandse controlesysteem zijn georganiseerd.

3.3.1 Spelers en samenwerking in het controlesysteem

Het Nederlandse controlesysteem voor de Europese biologische verordening kent verschillende spelers en samenwerkingsverbanden. Hieronder staat een overzicht.

De minister van LNV als centrale bevoegde autoriteit

De minister van LNV is de centrale bevoegde autoriteit voor de biologische productie in Nederland, zoals beschreven in artikel 3, punt 3 van de Controle Verordening (CV EU) 2017/625. Het ministerie van LNV is verantwoordelijk voor de uitwerking van de wetgeving en de ontwikkeling van het landbouwbeleid.

In Nederland is één controle-autoriteit verantwoordelijk voor alle controletaken die voortkomen uit de Europese biologische wetgeving. Een controle-autoriteit is een overheidsorganisatie en daarmee een publieke organisatie.

Skal als controle-autoriteit

Skal is in het Landbouwkwaliteitsbesluit artikel 16, lid 2 aangewezen als controle-autoriteit. Daarmee is Skal controle-autoriteit voor biologische producten in de zin van artikel 3, punt 4, van de Controle Verordening (CV EU) 2017/625 en in de zin van de nieuwe Biologische Verordening artikel 3, onderdeel 55, van (EU) 2018/848 dat een controle-autoriteit definieert als: controle-autoriteit voor biologische producten, in de zin van de Europese controleverordening.

Hieronder vallen in ieder geval:

- taken bij (vermoedens van) niet-naleving van de biologische verordening of aanwezigheid van niet-toegelaten producten of stoffen;
- verstrekken en intrekken van certificaten;
- opleggen van maatregelen in geval van niet-naleving (decertificeren van producten en decertificeren van (groepen) bedrijven);
- kennisgeving aan en informatie-uitwisseling met organisaties in het geval van niet-naleving;
- taken van de controle-autoriteit met betrekking tot importcontroles.

Skal als bevoegde autoriteit

Skal is in artikel 15 van het Landbouwkwaliteitsbesluit aangewezen als bevoegde autoriteit voor taken rondom de ontvangst van de aanmelding van bedrijven, die tot productie of invoer van biologische producten willen overgaan (met het oog op certificering).

In samenhang met haar taken als controle-autoriteit is Skal als bevoegde autoriteit ook belast met de handhaving zoals beschreven in artikel 137 en het nemen van acties en maatregelen zoals beschreven in artikel 138 van de Europese controleverordening.

Samenwerkingsverbanden in het controlesysteem

De samenwerking tussen de Douane, RVO, Skal en het ministerie van LNV voor de controle bij import van biologische producten is vastgelegd in de bijlage van een convenant tussen het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en het Ministerie van Financiën.

Samenwerking RVO en Skal

Er is binnen Europa sinds 2021 een duidelijke ontwikkeling, waarbij lidstaten steeds meer informatie via OFIS moeten delen en daarnaast specifieke informatieverzoeken ontvangen. Dit geldt ook voor Nederland.

De minister van LNV is de bevoegde autoriteit die informatie over vermoedens van niet-naleving deelt via het OFIS-systeem. In de praktijk voerde RVO tot halverwege 2023 deze taak uit namens de minister. Halverwege 2023 heeft Skal deze taak van RVO overgenomen. De minister van LNV blijft als bevoegde autoriteit ervoor verantwoordelijk dat de randvoorwaarden voor die informatiedeling op orde zijn.

Samenwerking Douane en Skal

De Douane heeft een belangrijke taak bij de controle op biologische producten die uit derde landen (landen buiten de EU) worden geïmporteerd. De Douane verricht alle documentencontroles in het kader van Verordening (EU) 1235/2008. Wanneer een zending onder een risico-profiel valt, verzendt de Douane een kennisgeving aan Skal, zodat Skal hierop actie kan ondernemen.

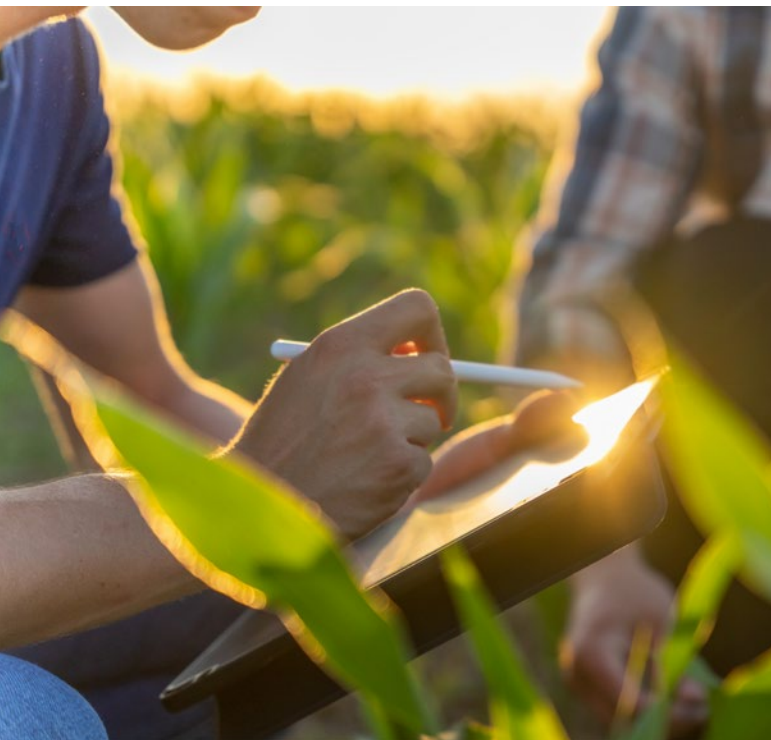
Samenwerking NVWA en Skal

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) ziet toe op de veiligheid van voedsel en consumentenproducten, dierenwelzijn en de bescherming van de natuur. Dit met inbegrip van opsporing en strafrechtelijk onderzoek naar fraude en financiële misdrijven op het gebied van biologische levensmiddelen en -diervoeders. De NVWA en Skal wisselen informatie uit over onder meer

het aantreffen van niet-toegestane stoffen in biologische producten. Zo informeert de NVWA Skal actief over geconstateerde afwijkingen bij biologische bedrijven die van invloed kunnen zijn op hun biologische status. Ook informeert Skal de NVWA bij vermoedens van fraude met biologische producten.

De samenwerking tussen de NVWA en Skal is vastgelegd in een convenant dat in de Staatscourant is gepubliceerd. In 2023 is dit convenant vernieuwd.

De NVWA coördineert daarnaast de jaarlijkse verantwoordingsrapportage aan de Europese Commissie (MANCP). Deze rapportage bevat officiële controleresultaten waaronder die op biologische producten. Skal levert deze gegevens aan de NVWA.

3.3.2 Opvolging beoordeling Nederlands controlesysteem

De Europese auditdienst Health and Food Audits and Analysis (HFAA) van DG Gezondheid en Voedselveiligheid heeft in 2019 een audit uitgevoerd ter beoordeling van het Nederlandse controlesysteem voor de biologische productie en de etikettering van biologische producten. Eind 2020 publiceerde de HFAA haar bevindingen en aanbevelingen. Deze aanbevelingen hadden betrekking op het gehele Nederlandse controlesysteem op de biologische productie, dat vormgegeven wordt door LNV, Skal, RVO, de NVWA en de Douane.

In samenwerking met LNV, RVO, de NVWA en de Douane werkte Skal ook in 2023 aan het opvolgen van de aanbevelingen. Begin 2023 zijn er wederom documenten gedeeld met de HFAA die geresulteerd hebben in het nogmaals sluiten van vier aanbevelingen. Dit betrof:

- de aanbeveling met betrekking tot het toezicht vanuit LNV op Skal, die nu wordt ingevuld door de Algemene Auditdienst Rijk;
- de aanbeveling met betrekking tot het toezicht op niet-aangemelde exploitanten en de uitzonderingsregels met betrekking tot aanmelding en certificering;
- de aanbeveling tot de weergave van het certificaat, die nu inmiddels in Traces is gerealiseerd;
- de aanbeveling over het uitvoeren van risicogericht traceringsonderzoek.

4. De biologische sector

4.1 Relevante ontwikkelingen nationaal en internationaal

Met ingang van 2022 is de biologische Verordening (EU) 2018/848 van toepassing. Hoewel deze verordening al sinds april 2018 bekend is, zijn er veel uitvoeringsverordeningen nog tot in 2022 gepubliceerd. Afgelopen jaar was net als in 2022 een jaar waarin diverse interpretatiekwesties werden opgebracht met de vraag naar een eenduidige uitleg van nieuwe en additieve eisen. Dit gebeurde zowel op Europees niveau als op nationaal niveau. Daarmee is besluitvorming en interpretatie van regelgeving verder verduidelijkt en gecommuniceerd met de sector.

In 2023 werd op diverse fronten verder invulling gegeven aan verplichte eisen in de biologische regelgeving, zoals het in gebruik nemen van databanken met beschikbaarheid van biologisch plantaardig uitgangsmateriaal en biologische dieren, omzetten van certificaten naar Europees format in TRACES en de invoering van een biologisch risicobeheersplan.

Per 1 januari 2022 is Skal geaccrediteerd voor de certificering onder de nieuwe biologische verordening door de Raad voor Accreditatie (RvA), volgens de ISO 17065. Daarmee is ook richting de sector de kwaliteit van Skal en haar onafhankelijkheid geborgd.

4.2 Ontwikkeling biologische sector

Het aantal bedrijven dat bij Skal onder controle staat, daalde in 2023 netto met 36 bedrijven tot 5.745. In 2022 was er nog sprake van een lichte groei. Het was begin 2023 dan ook de prognose van Skal dat de sector wederom licht zou groeien met 1,8%.

In 2023 is de groei echter tot stilstand gekomen en is er zelfs sprake van een lichte netto daling. Deze daling is te verklaren door een daling van 3,0% in het aantal bedrijven in de categorie Verwerking en handel. De categorie Verkoop aan consumenten (VaC) is in 2023 wederom gegroeid naar 293 aangemelde bedrijven, met tezamen 2.363 gecertificeerde verkooppunten (waaronder ook gecertificeerde webshops). En ook de biologische landbouwsector is licht gegroeid naar 2.264 aangemelde bedrijven eind 2023. Dit is een groei van 0,7% ten opzichte van eind 2022. Deze groei van de biologische landbouwsector is hiermee lager dan in 2022 (1,9%) en 2021 (4,4%). Nog niet alle 5.745 bedrijven die onder controle staan bij Skal mogen hun producten als biologisch verkopen. Een groot deel van de recent aangemelde landbouwbedrijven moet na het toelatingsonderzoek eerst een omschakelperiode afronden, voordat ze volledig zijn gecertificeerd. Deze omschakelperiode geldt voor de hele bedrijfsvoering, inclusief grond, gewassen en dieren. Verwerkers, handelsbedrijven en verkooppunten zijn gecertificeerd na een goed doorlopen toelatingsonderzoek. Het aantal gecertificeerde bedrijven was eind 2023 5.444. Eind 2022 was het totaal aantal gecertificeerde bedrijven 5.478, dus in 2023 is de biologische sector netto afgenomen met 34 gecertificeerde bedrijven.

TABEL NR. 1: BEDRIJVEN ONDER CONTROLE BIJ SKAL PER 31 DECEMBER VAN HET JAAR 2019 – 2023 IN AANTALLEN. VAC SINDS 2021

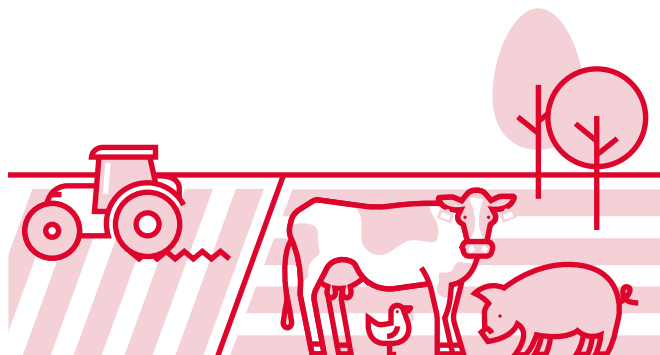
	2019	2020	2021	2022	2023
Landbouw	2.076	2.115	2.208	2.249	2.264
Verwerking en handel	3.165	3.255	3.305	3.285	3.188
VaC			171	247	293
Totaal	5.241	5.370	5.684	5.781	5.745

4.3 Ontwikkeling biologische landbouw

Van de 2.264 landbouwbedrijven die in 2023 bij Skal aangemeld waren, zijn er 2.154 biologisch gecertificeerd. Dat zijn er 20 meer dan eind 2022. In totaal waren er eind 2023 nog 110 landbouwbedrijven in omschakeling naar biologisch, dat zijn er 5 minder dan eind 2022. Het aantal omschakelaars is dus gedaald.

Het biologische landbouwareaal groeide ook in 2023. Het biologisch gecertificeerde areaal groeide in 2023 met 9% naar 87.416 ha. Daarnaast is nog 5.799 hectare landbouwgrond in omschakeling naar biologisch. Het aantal hectare in omschakeling is niet alleen van nieuwe bedrijven die omschakelen naar biologisch, maar ook van al gecertificeerde landbouwbedrijven die uitbreiden en extra grond omschakelen.

Een biologisch bedrijf in Nederland omvatte in 2023 gemiddeld ruim 41 hectare. De tendens is dat biologische bedrijven groter worden omdat ze grond (of bedrijven) bij kopen. Door deze schaalvergroting groeit het biologische areaal sterker dan het aantal biologische landbouwbedrijven.

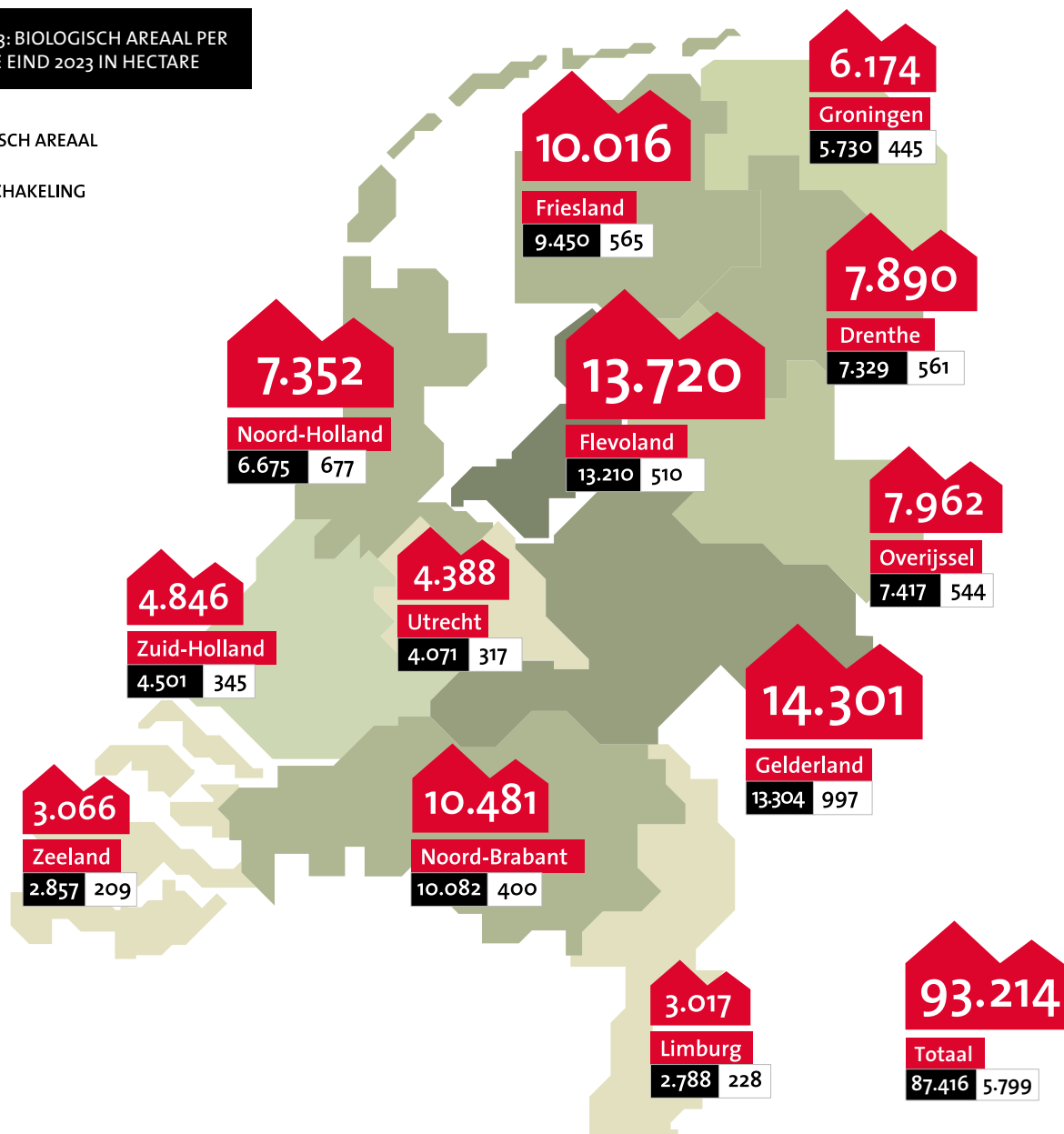
TABEL NR. 2: BIOLOGISCH AREAAL (IN HECTARE) IN NEDERLAND PER 31 DECEMBER EN AANTAL LANDBOUWBEDRIJVEN DAT BIOLOGISCH IS OF IN OMSCHAKELING IS VAN 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Oppervlakte biologisch	69.349	74.282	78.248	79.854	87.416
Oppervlakte in omschakeling	5.856	5.382	5.108	6.571	5.799
Totaal aantal hectare	75.205	79.664	83.356	86.425	93.214
Aantal landbouwbedrijven	2.076	2.115	2.208	2.249	2.264

TABEL NR. 3: BIOLOGISCH AREAAL PER PROVINCIE EIND 2023 IN HECTARE

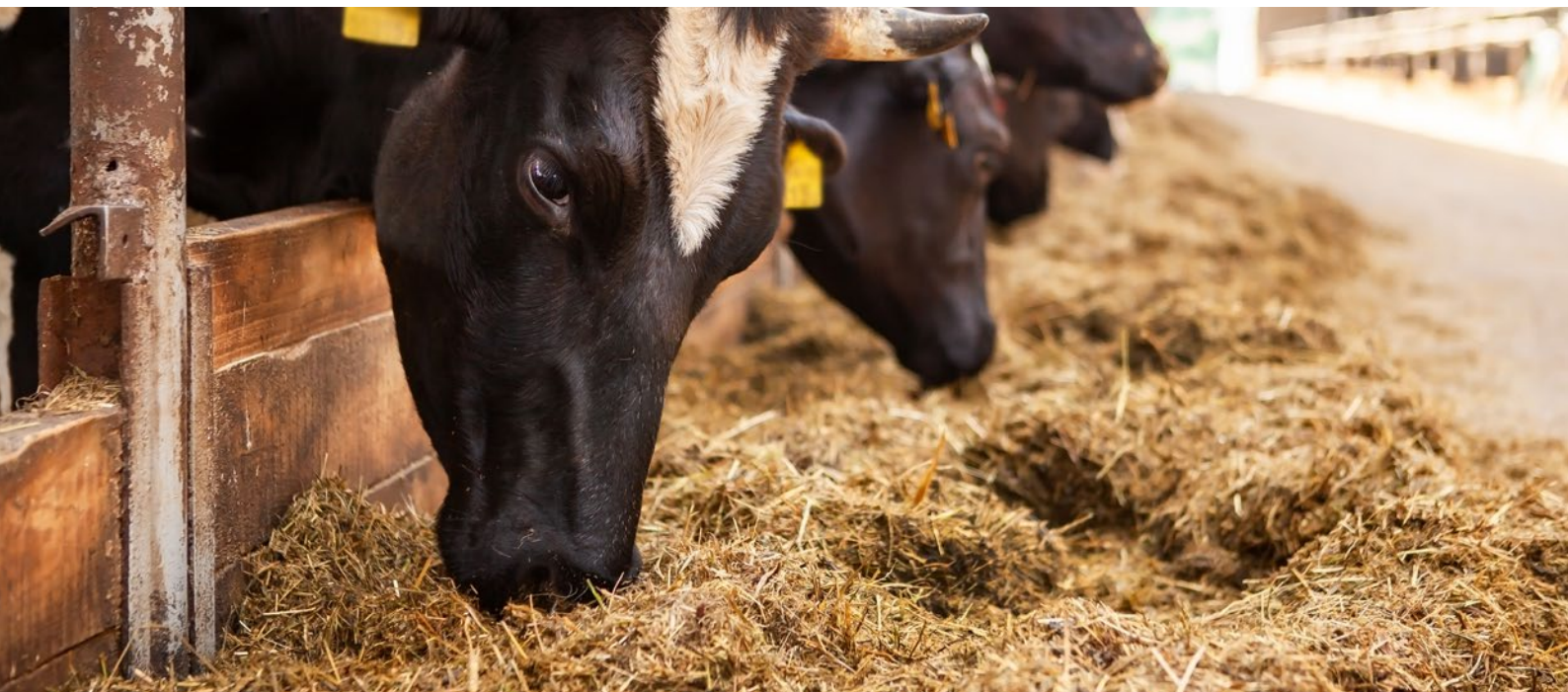
- BIOLOGISCH AREAAL
- IN OMSCHAKELING
- TOTAAL

TABEL NR. 4: GECERTIFICEERDE BEDRIJVEN MET VEETEELT PER SECTOR VAN HET JAAR 2019-2023. BEDRIJVEN KUNNEN IN MEERDERE SECTOREN VALLEN

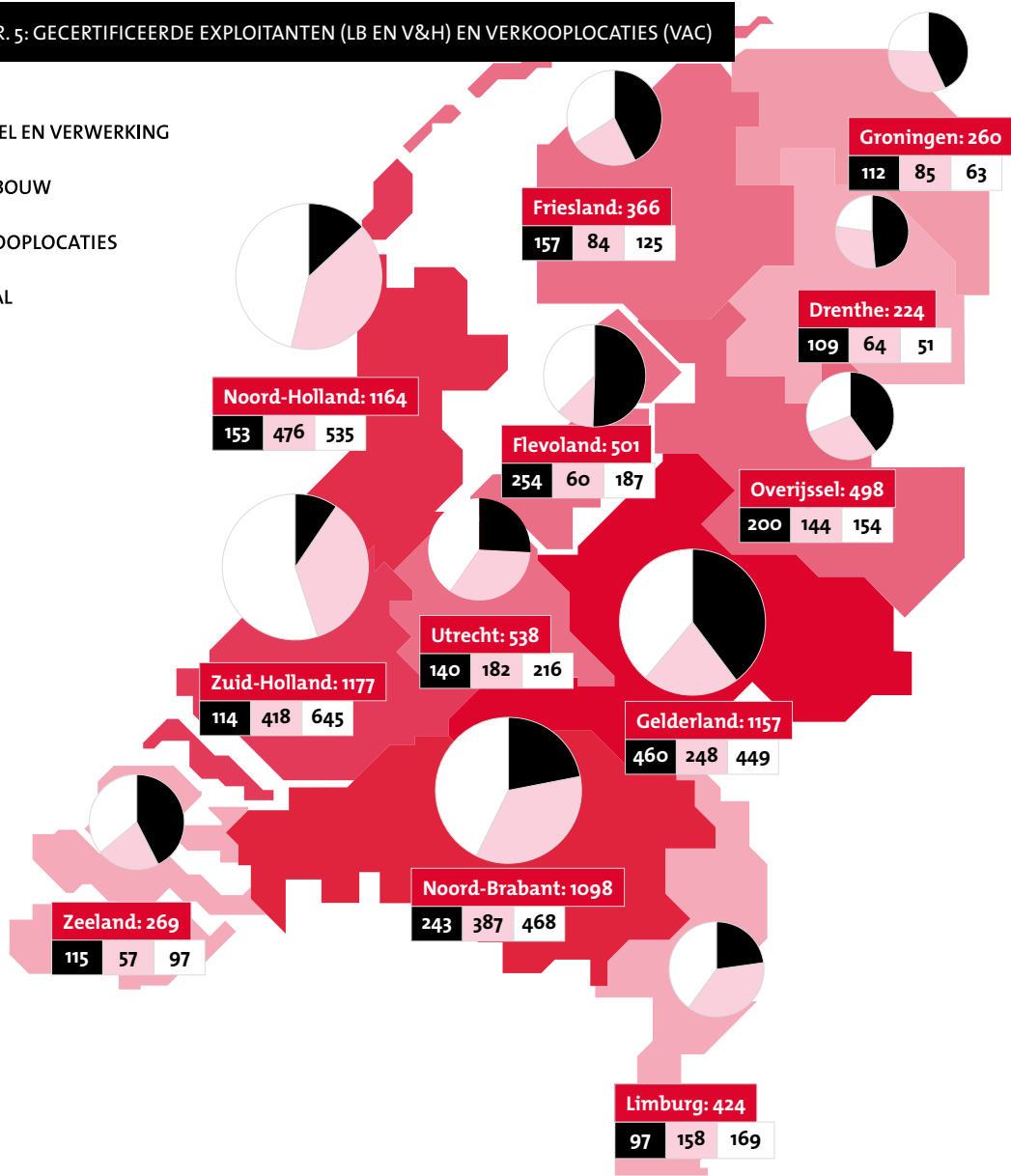
	2019	2020	2021	2022	2023
Melkvee	488	506	521	550	548
Varkens	190	191	192	204	204
Schapen	151	156	165	169	158
Geiten	82	81	80	74	64
Pluimvee	313	329	358	381	344

Het aantal biologische geitenhouders is in 2023 wederom afgenomen. Deze daling is al enkele jaren geleden ingezet en heeft zich doorgezet in 2023. In 2023 is het aantal pluimveebedrijven en het aantal schapenhouders voor het eerst gedaald.

TABEL NR. 5: GECERTIFICEERDE EXPLOITANTEN (LB EN V&H) EN VERKOOPLOCATIES (VAC)

- HANDEL EN VERWERKING
- LANDBOUW
- VERKOOPLOCATIES
- TOTAAL

4.4 Ontwikkeling bij verwerking en handel

In totaal stonden 3.188 verwerkings- en handelsbedrijven eind 2023 onder controle van Skal. Dit zijn er netto 97 minder dan eind 2022. Deze daling was in 2022 al ingezet, eind 2022 waren er 20 minder aangemelde verwerkings- en handelsbedrijven dan eind 2021. Van die 3.188 bedrijven hebben er 3.159 een biologisch certificaat.

TABEL NR. 6: VERWERKING- EN HANDELSBEDRIJVEN IN 2019-2023 IN AANTALLEN TEN OPZICHTE VAN HET TOTALE AANTAL BEDRIJVEN

	2019	2020	2021	2022	2023
Verwerking en handel	3.165	3.255	3.305	3.285	3.188
Totale aantal bedrijven	5.241	5.370	5.684	5.781	5.745

4.5 Ontwikkeling Verkooppunten: VaC

Skal geeft sinds 2021 invulling aan de certificatieplicht voor verkooppunten van biologische producten aan consumenten, zoals beschreven in de Europese regelgeving. De certificatieplicht geldt voor verkooppunten die handelingen met biologische producten uitvoeren, denk aan snijden, verpakken, afbakken, combineren van losse producten (bijvoorbeeld noten) en voor de verkoop van onverpakte biologische producten. De certificatieplicht geldt voor supermarkten, winkels, marktkramen en webshops, als ook voor winkels, distributiecentra en marktkramen in ketens. De certificering van verkoop-

punten draagt bij aan een betrouwbaar biologisch product van producent tot consument.

Ook in 2023 zette Skal zich in om verkooppunten op de certificatieplicht te attenderen. Diverse bedrijven met één of meer verkooplocaties hebben zich gemeld voor certificering. Dit resulteerde eind 2023 in 293 bedrijven die bij Skal onder controle staan in de categorie VaC (247 in 2022) met 2.363 gecertificeerde verkooplocaties. Dit zijn 302 gecertificeerde verkooplocaties meer dan eind 2022. Dit komt neer op een groei van 18.6% meer VaC-bedrijven en 13.8% meer verkooplocaties.

4.6 Uittredende bedrijven

In 2023 hebben 515 bedrijven hun Skal-registratie opgezegd.

Redenen uittreden landbouw

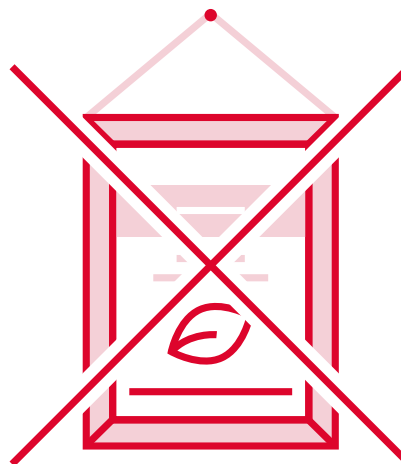
In 2023 beëindigden 116 landbouwbedrijven hun registratie. In 32% van de gevallen ging het om bedrijven die stopten met de biologische activiteiten, 22% is gestopt vanuit financiële overwegingen, bijvoorbeeld omdat ze geen economische meerwaarde haalden uit de certificatie. In 22% van de gevallen werd de registratie opgezegd vanwege een bedrijfsbeëindiging. Bij 8% ging het om een bedrijfssamenvoeging. Zeven landbouwbedrijven hebben de certificatie stopgezet uit onvrede over de kosten van Skal. Twee als gevolg van een betalingsachterstand aan Skal.

Redenen uittreden verwerking en handel

Bij 54% van de 362 opzeggingen in verwerking en handel ging het om het stoppen met de biologische productie. 16% van de opzeggingen betrof een financiële overweging, zoals marktomstandigheden en het ontbreken van economische meerwaarde (4% betrof een faillissement). In 13% van de gevallen was er sprake van verkoop, overname of beëindiging van het bedrijf. In 9% van de opzeggingen was er sprake van een samenvoeging van een bedrijf. Zes bedrijven hebben de certificatie opgezegd uit onvrede over (de kosten van) Skal. Skal heeft van drie bedrijven de registratie moeten beëindigen als gevolg van een betalingsachterstand.

Redenen uittreden verkooppunten

Bij 27 van de 37 opzeggingen was een controle niet mogelijk omdat het om een onterechte aanmelding ging of er van aanmelding werd afgezien. In vijf gevallen ging het om een bedrijfsbeëindiging. In vier andere gevallen is gestopt met de biologische activiteiten. Eén verkooppunt is gestopt uit onvrede over Skal.

5. Skal in 2023: Toezicht

5.1 Toezicht in 2023

Het doel van het toezicht is het bevorderen van het naleven van de biologische wetgeving. Op basis van een risico-inschatting zet Skal extra inspecties en monsternames in bij bedrijven of op specifieke thema's. Ook houdt Skal algemeen toezicht op het naleven van de certificatieplicht door Nederlandse bedrijven.

De inspecties van Skal lieten zien dat het overgrote deel van de biologische bedrijven zich ook in 2023 aan de wettelijke voorschriften hield. Het naleven van de regelgeving door biologische bedrijven is een positief signaal voor de betrouwbaarheid van het Nederlandse biologische product.

Niet alle biologische bedrijven blijken bij inspectie te voldoen aan alle wettelijke eisen die aan de bedrijfsprocessen worden gesteld. Skal heeft in dat geval een duidelijk beleid, gericht op het herstellen van de niet-naleving. Dit voorkomt dat een product ten onrechte als biologisch op de markt komt. Als Skal constateert dat een bedrijf of product niet voldoet aan de eisen die in de biologische wet- en regelgeving worden gesteld, is er sprake van een non-conformiteit (NC). In dat geval legt Skal een herstelmaatregel op, afhankelijk van de ernst van de NC.

De systematiek kent een duidelijke opbouw, gericht op het bevorderen van de naleving op alle normelementen die beschreven zijn in de biologische wet- en regelgeving.

Skal kan tijdens inspecties drie soorten NC's vaststellen.

1. Een lichte NC (NC-C)

Een NC-C is een geringe, veelal administratieve en incidentele afwijking die niet van invloed is op het biologische product, maar wel een aanpassing nodig heeft. De NC-C wordt opgeheven als het bedrijf het proces heeft gecorrigeerd en Skal dit heeft gecontroleerd. Bij een NC-C gebeurt dit meestal in de jaarlijkse inspectie in het volgende kalenderjaar. Als het bedrijf de NC-C niet herstelt, verzwart Skal de NC naar een NC-B. Het gaat dan nog steeds om een lichte afwijking van de norm, maar Skal verzwart de NC-C om de naleving te bevorderen.

2. Een ernstige NC (NC-B)

Een NC-B is een herhaalde NC-C of een op zichzelf staande NC, die van invloed kan zijn op het biologische proces. Het bedrijf krijgt een hersteltermijn v o o r de NC-B. Als het bedrijf het probleem niet binnen de hersteltermijn oplost, dan kan Skal de NC-B verzwaren naar een NC-A. Skal controleert het herstel van NC-B's vaak via een herinspectie op kosten van het bedrijf. Dit is een aanpak om de naleving te bevorderen.

3. Een kritieke NC (NC-A)

Bij een NC-A voldoet het bedrijfsproces niet (meer) aan de biologische eisen. Een NC-A kan een herhaling zijn van een NC-B die Skal heeft verzwart naar een NC-A. Ook kan het een op zichzelf staande NC zijn.

In de landbouw gaat het dan om een NC met langdurige gevolgen, die de basisprincipes van de biologische landbouw schendt. Dit kan ertoe leiden dat een partij of perceel de biologische status verliest. In het geval van een NC-A bij een verwerkend bedrijf, kan de NC-A gevolgen hebben voor de biologische status van het product. Dit kan ertoe leiden dat een partij wordt afgewaardeerd en de biologische status verliest. Bij meerdere of herhaalde NC-A's kan Skal het hele bedrijf schorsen of decertificeren.

De specialisten Toezicht van Skal beoordelen per NC-A wat de beste afhandeling is en houden hierbij rekening met de proportionaliteit van de sanctie en de ernst en impact van de NC. De afhandeling van NC-A's is dan ook maatwerk. De regels hiervoor zijn vastgelegd in het Skal-Reglement Certificatie en Toezicht (R11).

5.1.1 Toezichtarrangementen

Jaarlijks stelt Skal voor alle aangesloten biologische bedrijven vast in welk toezichtarrangement zij worden ingedeeld. Het toezichtarrangement bepaalt hoe vaak een bedrijf geïnspecteerd wordt. Bij het inrichten van het toezichtmodel houdt Skal rekening met het risico op niet-conforme biologische producten. Skal kent vier verschillende toezichtarrangementen: Hoog, Normaal, Laag en Verkooppunten. De verschillende toezichtarrangementen kennen verschillen in de inspectiefrequentie en jaarbijdragen.

De indeling van een bedrijf in een bepaald toezichtarrangement, betreft geen waardeoordeel over de bedrijfsvoering van het bedrijf. Indeling in toezichtarrangement

Hoog betekent dat het toezicht verhoogd wordt, omdat volgens het door Skal gehanteerde toezichtmodel de kans op afwijkingen hoger is of het effect ervan groter is.

Verordening (EU) 2018/848 stelt dat alle controle-organisaties, dus ook Skal, verplicht zijn bedrijven te beoordelen op basis van de risico's binnen hun processen. Er zijn risicofactoren vastgesteld die bestaan uit de minimale verplichte factoren, zoals benoemd binnen Verordening (EU) 2018/848. De risicofactoren zijn in te delen in de volgende categorieën:

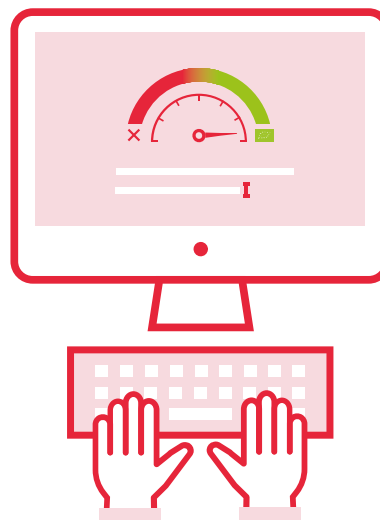
1. Het type, de structuur en de omvang van het bedrijf.
2. De certificatieduur van het bedrijf.
3. De NC-historie van het bedrijf (afwijkingen tijdens inspecties).
4. Het aantal en type producten.
5. Vermenging en/of verontreiniging; biologisch en niet-biologisch.
6. Afgifte van ontheffingen.

Skal werkt met de volgende definitie: risico = kans x effect. De kans op een niet-conform proces is bijvoorbeeld hoger bij bedrijven waarvan is aangetoond dat ze in het verleden de biologische verordening niet goed hebben nageleefd (NC's). Het effect van een niet-conform proces is het grootst bij bedrijven met een hoge omzet, hoge volumes en een grote hoeveelheid aan gecertificeerde biologische activiteiten. Als er iets misgaat bij een bedrijf met een grote omzet en een groot aantal activiteiten kan dit immers grotere gevolgen hebben in de keten, dan bij een bedrijf met een kleinere productie.

In de risicoanalyse kent Skal binnen deze risico-indicatoren punten toe aan bedrijven op verschillende onderdelen. De totaalscore bepaalt in welk toezichtarrangement een bedrijf wordt geplaatst.

5.2 Naleving in 2023

Skal constateerde in 2023 bij 62% van de gecertificeerde bedrijven geen enkele non-conformiteit. Dat is een hoger percentage dan de 59% in 2022. Ook het aantal afwijkingen is lager dan in 2022, hetgeen een teken zou kunnen zijn van dat de biologische sector meer ervaring heeft met de nieuwe biologische verordening (die ingegaan is in 2022).

TABEL NR. 7: GECONSTATEERDE NC'S IN 2019 -2023 IN AANTALLEN EN PERCENTAGES (%). DE TOELICHTING STAAT OP DE VOLGENDE PAGINA

	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal NC-C's	3.355	2.914	3.405	4.909	4.130
% bedrijven met een NC-C	29	9	31	37	33
Aantal NC-B's	1.166	895	947	1.038	974
% bedrijven met een NC-B	14	12	11	12	12
Aantal NC-A's	106	79	77	203	171
% bedrijven met een NC-A	2	1	1	2	2

Bij 1.912 bedrijven constateerde Skal in 2023 4.130 lichte NC-C's. Daarnaast constateerde Skal 974 NC-B's bij 680 bedrijven en 171 NC-A's bij 121 bedrijven. Van deze 171 NC-A's zijn 133 geconstateerd bij Verwerking en handel, 26 bij Landbouw en 12 bij VaC.

Het aantal NC-A's is gedaald ten opzichte van 2022. De meest voorkomende A-afwijking bij Verwerking en handel en bij VaC gaat over fouten in de etikettering van biologische producten. 40 NC-A's betreffen afwijkingen op import. Bij landbouw betreffen 10 NC-A's het dierenwelzijn: huisvesting en weidegang van dieren.

Van de in 2023 geconstateerde NC-B's is bij landbouw 54% een herhaalde NC-C. Bij Verwerking en handel is het

recidivepercentage van de NC-B's 34%. Dit betekent dat 66% van de B-afwijkingen direct ernstig was bij Verwerking en handel.

Exploitanten herstelden in 2023 1.064 van de geconstateerde ernstige NC's, 71% van de in 2023 geconstateerde NC-B's is in 2023 hersteld. 342 van de in 2023 herstelde NC-B's zijn geconstateerd tijdens inspecties in 2022.

5.3 Wettelijke toezichtstaken Skal

Er geldt een wettelijke verplichting voor controleinstanties om jaarlijks aanvullende inspecties, onaangekondigde inspecties en monsternames uit te voeren bij bedrijven.

TABEL NR. 8: WETTELIJKE TOEZICHTSTAKEN IN AANTAL EN PERCENTAGE (%) VAN HET AANTAL BEDRIJVEN RESP. INSPECTIES, GEBASEERD OP VERORDENING (EU) 2021/279

Toezichtstaken	Wettelijke verplichting		Realisatie
	Percentage	Aantal	Aantal
Extra inspecties bij hoog-risicobedrijven	10% van het aantal bedrijven	531	524
Onaangekondigde inspecties	10% van het aantal uitgevoerde inspecties in 2023	853	844
Monsternames	5% van het aantal bedrijven	265	257

Extra inspectie bij hoog-risicobedrijven

In Verordening (EU) 2021/279 staat in artikel 7 dat elk jaar ten minste 10% aanvullende controles moeten worden verricht, naast de jaarlijkse controles.

In 2023 werden 524 hoogrisico inspecties uitgevoerd (bij verkooppunten wordt de inspectiefrequentie op basis van andere criteria bepaald.) Hiermee is bij 9,9% van de bedrijven een extra inspectie uitgevoerd.

Skal constateerde tijdens deze inspecties bij 107 bedrijven afwijkingen, wat overeenkomt met ruim 20%. In totaal werden 162 afwijkingen geconstateerd verdeeld over 17 NC-A's, 57 NC-B's en 88 NC-C's.

Onaangekondigde inspecties

In Verordening (EU) 2021/279 staat in artikel 7 dat elk jaar ten minste 10% van alle officiële controles van exploitanten moet worden verricht zonder voorafgaande kennisgeving. In 2023 heeft Skal 844 onaangekondigde inspecties uitgevoerd. Dit komt neer op 9,9% van de 8535 officiële controles. De uitgevoerde onaangekondigde inspecties zijn in 2023 met name ingezet voor de controle op dierenwelzijn en bij niet-aangesloten verkooppunten. In de biologische landbouw is dierenwelzijn een belangrijk uitgangspunt. Voldoende en droog strooisel in de stal is een belangrijke voorwaarde voor het dierenwelzijn van onder andere varkens en runderen. Skal heeft in 2023 280 onaangekondigde inspecties ingezet om het dierenwelzijn te beoordelen, buiten de aangekondigde jaarlijkse inspectie om. Tijdens deze onaangekondigde inspecties bij rundvee- en varkenshouders lag de focus op de aanwezigheid van voldoende droog strooisel in de stal

en het aanbieden van weidegang wanneer de weers- en bodemomstandigheden dit toelieten.

Resultaten onaangekondigde inspecties bij niet-gecertificeerde verkooppunten

Voor winkelketens, zelfstandige formulevrije winkels en marktkramen die biologische producten verkopen, geldt een certificatieplicht. Een verkooppunt is certificatieplichtig als er sprake is van onverpakte verkoop en/of als er handelingen met biologische producten uitgevoerd worden, zoals snijden en verpakken, afbakken of het mengen van losse producten (bijvoorbeeld noten). Deze verplichting geldt voor biologische voedingsmiddelen, diervoeding van agrarische oorsprong en/of biologisch levend plantaardig materiaal, zoals planten in pot, snijbloemen, bloembollen en zaden.

In 2023 heeft Skal bij 207 verschillende verkooppunten fysiek geverifieerd of het terecht is dat ze niet door Skal zijn gecertificeerd. De focus lag daarbij op zelfstandige winkels. In 13 winkels werden onverpakte producten verkocht en/of werden certificatieplichtige activiteiten geobserveerd. Het betrof hier de verkoop van losse AGF, het afbakken van brood en/of het snijden en verpakken van kaas. Skal heeft contact opgenomen met de betreffende winkels. Eén winkel heeft zich aangemeld bij Skal voor certificatie, 11 winkels hebben aangegeven het biologische assortiment aan te passen en één winkel bestaat inmiddels niet meer. Skal zal erop toezien dat de winkels die dit hebben aangegeven inderdaad het assortiment aanpassen via een onaangekondigde verificatie-inspectie.

Resultaten onaangekondigde inspecties bij biologische rundveehouders

Bij de uitgevoerde 134 onaangekondigde inspecties op weidegang bij rundveebedrijven zijn 20 NC-C's en 23 NC-B's geconstateerd. Op 31% van de geïnspecteerde bedrijven is een afwijking geconstateerd. Dit is een verbetering ten opzichte van vorig jaar, waar op 48% van de bedrijven een afwijking werd geconstateerd.

Bij de uitgevoerde 88 inspecties op strooisel bij rundveehouders zijn 8 NC-C's (9%) en 1 NC-B's (1%) geconstateerd. Op 10% van de geïnspecteerde bedrijven is een afwijking geconstateerd. Dit is een verbetering ten opzichte van 2022, toen op 21% van de bedrijven een afwijking werd geconstateerd.

Resultaten onaangekondigde inspecties bij biologische varkenshouders

Bij de uitgevoerde 38 inspecties op strooisel bij varkenshouders zijn 3 NC-C's (8%) geconstateerd. Dit is een aanzienlijke verbetering ten opzichte van 2022, toen werd er bij een kwart van de bedrijven een afwijking geconstateerd.

Resultaten onaangekondigde inspecties bij biologische geitenhouders

Bij de uitgevoerde 10 inspecties op strooisel bij geitenhouders, is bij geen enkel geitenbedrijf een afwijking op strooisel geconstateerd.

Bij de uitgevoerde 9 inspecties op weidegang is op 33% van de bedrijven een lichte afwijking geconstateerd. In 2024 wordt het toezicht op strooisel en weidegang herhaald bij een grotere groep geitenhouders, zodat er meer inzicht komt in de naleving.

De thema's strooisel en weidegang blijven een onderdeel van het onaangekondigde toezicht in 2024. Skal roept biologische veehouders op om voldoende aandacht te schenken aan strooisel en weidegang. Het advies van Skal is om het risico op onvoldoende strooisel en weidegang mee te nemen in het vanaf 2024 verplichte risicobeheersplan.

Monsternames

In Verordening (EU) 2021/279 staat in artikel 7 dat elk jaar ten minste 5% van het aantal (begrote) exploitanten bemonsterd moet worden. Skal voerde bij 4,8% van de gecertificeerde bedrijven die op 31 december 2023 onder controle stonden monsternames uit.

5.4 Aanvullend toezicht in 2023

Skal voert ook aanvullend toezicht uit op belangrijke thema's, naast de wettelijk verplichte gerichte inspecties, om risico's op niet-naleving te beperken.

5.4.1 Toezicht op certificatieplicht: niet-aangemelde bedrijven die biologische claims gebruiken

Voor Nederlandse landbouwbedrijven, levensmiddelenbedrijven en verkooppunten geldt een certificatieplicht als zij biologische producten willen telen, bereiden of verkopen.

In 2023 attendeerde Skal 221 bedrijven op het feit dat zij zich onder het toezicht van Skal moesten stellen. 55 van deze bedrijven hebben zich aangemeld voor certificatie: 16 levensmiddelenbedrijven en 39 verkooppunten.

Er zijn 117 bedrijven gestopt met de misleidende verwijzing naar biologisch. Skal droeg vijf bedrijfsdossiers over aan de NVWA, omdat deze bedrijven na de attendering doorgingen met het misleiden van de consument.

Bij de overige bedrijven loopt de procedure nog.

In 2022 heeft Skal 133 bedrijven geattendeerd op de certificatieplicht. De stijging in het aantal attenderingen kan verklaard worden door de relatief nieuwe certificatieplicht van verkooppunten.

5.4.3 Toezicht bij twijfel over de biologische status van een product

Elk gecertificeerd biologisch bedrijf is verplicht een melding te maken bij Skal, wanneer er twijfel is over de biologische status van het product en deze twijfel na onderzoek blijft bestaan. In Verordening (EU) 2018/848 staat in artikel 28 omschreven wat een exploitant moet doen als hij vermoedt dat een product, dat bestemd is om te worden gebruikt of in de handel te worden gebracht als biologisch, niet voldoet aan de vereisten

uit de biologische verordening, omdat het een product of een stof zou bevatten die niet voor gebruik in de biologische productie is toegelaten. Skal registreert deze meldingen. Het kan gebeuren dat meerdere exploitanten een melding maken over hetzelfde product.

In 2023 zijn er 618 meldingen gedaan over een product dat mogelijk niet voldeed aan de biologische productiemethodes. De meeste meldingen (428) gaan over residuvondsten in biologische producten. De overige meldingen betreffen afwaarderingen door leveranciers, onjuistheden in de documenten en de aanduidingen van bio-producten.

Residumeldingen worden bijgehouden in het Europese Organic Farming Information System (OFIS), zodat lidstaten de informatie kunnen delen.

Van de 618 meldingen uit 2023 hebben 220 partijen hun biologische status verloren. Bij 230 meldingen heeft de partij na onderzoek de biologische status behouden. Van 49 meldingen bleek een besluit niet meer noodzakelijk, omdat de exploitant zelf al had besloten het product te retourneren (27 keer) of te vernietigen (22 keer).

De overige onderzoeken zijn nog lopend, veelal in de herkomstlanden. Meldingen worden via OFIS opgepakt voor onderzoek in de herkomstlanden.

TABEL NR. 9: BINNENGEKOMEN MELDINGEN BIJ TWIJFEL OVER DE BIOLOGISCHE STATUS VAN EEN PRODUCT; DE AFGELOPEN 5 JAREN

	2019	2020	2021	2022	2023
Aantallen ontvangen meldingen bij Skal	342	466	659	659	618

Aangetroffen residuen

In 2023 zijn de 5 meest aangetroffen residuen fosforig zuur, carbaryl, cypermethrin, glyfosaat en carbendazim.

TABEL NR. 10: DE VIJF MEEST AANGETROFFEN RESIDUEN IN BIOLOGISCHE PRODUCTEN (AANTAL MELDINGEN)

2022		2023	
Fosforig zuur (PPA)	148	Fosforig zuur (PPA)	145
Glyfosaat	34	Carbaryl	17
Chlorpyrifos	26	Cypermethrin	16
Ethyleenoxide	20	Glyfosaat	15
Piperonylbutoxide (PBO)	14	Carbendazim	13

De producten waarover de meeste meldingen werden gedaan, zijn producten die van buiten de EU waren ingekocht door Nederlandse importeurs. De meeste meldingen kwamen binnen over gember, pinda, thee, linzen, bananen en dadels. Over deze producten kwamen in 2023 ruim 200 meldingen binnen.

De herkomstlanden van de producten waar residu-meldingen over werden gedaan, bevonden zich veelal buiten Europa, in derde landen (TC's). Opvallend ten opzichte van eerdere jaren is het Verenigd Koninkrijk (VK). Na de Brexit is het VK in 2023 in OFIS als derde land opgenomen.

De 5 herkomstlanden waar de meeste residumeldingen over worden gedaan zijn:

Peru (65)

China (32)

Egypte (22)

Turkije (20)

Verenigd Koninkrijk (7)

In 2023 nam Nederland 114 OFIS-notificaties in behandeling waarbij andere EU-lidstaten twijfel melden over de biologische status van het door een Nederlandse exploitant geleverde of ontvangen biologische product. Dit betreft 34% van het totale aantal notificaties in Europa. Dit kan verklaard worden door het grote aantal biologische importproducten dat via importland Nederland verder Europa in gaat. Skal heeft 89 notificaties uitgezonden over twijfel over de biologische status naar andere controle-organisaties binnen Europa en 229 notificaties over twijfel over de biologische status van producten van buiten Europa (38% van het totale aantal meldingen door Europa aan derde landen is in 2023 afkomstig van Skal).

5.4.4 Toezicht via cross-checks tussen landen

Om de traceerbaarheid van producten te controleren, vergelijkt Skal de gegevens van biologische bedrijven met gegevens van afnemers of leveranciers. Skal doet dit bij biologische bedrijven in Nederland en ook in samenwerking met andere controle-organisaties in Europa.

In 2023 zijn 65 cross-checks uitgevoerd. Van deze 65 uitgevoerde cross-checks zijn er 45 aangevraagd vanuit een andere controle-organisatie in Europa en 20 afkomstig van Skal (bijvoorbeeld verzoeken van inspecteurs). In zes gevallen werd er extra onderzoek uitgezet naar aanleiding van de cross-checks, omdat er twijfel was over de conformiteit.

In 2023 zijn cross-checks ingezet in de zuivelsector om de traceerbaarheid van biologische room en melkpoeder te controleren. Daarnaast is informatie opgevraagd bij een aantal handelaren in biologische wei. De uitgevoerde cross-checks in de zuivelsector hebben geen aanleiding gegeven tot twijfel aan de biologische herkomst van de onderzochte productstromen. Wat betreft wei zullen in 2024 nog enkele cross-checks worden uitgezet.

5.4.5 Ketenonderzoek

In 2023 is er ook op ketenniveau onderzoek gedaan naar de traceerbaarheid. Bij ketenonderzoek wordt een consumentenproduct getraceerd tot aan de primaire producent (teler/veehouder). Daarbij wordt gecontroleerd of het product tijdig en compleet kan worden getraceerd, of alle tussenliggende bedrijven correct zijn gecertificeerd en of het product door de hele keten heen de biologisch status heeft behouden. In 2023 zijn twee enkelvoudige producten met herkomst Nederland getraceerd. Als voorbeeld: een pak biologische melk is van de consumenteneenheid volledig getraceerd naar de herkomst, namelijk 85 melkveehouders.

Daarnaast is een enkelvoudig product binnen Europa volledig getraceerd naar de telers. Voor 2024 worden de traceeronderzoeken op ketenniveau verder uitgebreid naar Europese herkomst en meervoudige producten.

5.4.6 Massabalans

Via de massabalans wordt er toezicht gehouden op interne traceerbaarheid op bedrijfsniveau. Dit is uitgevoerd met gerichte inspecties met controle op een onvoorbereide massabalans.

De massabalans is ook een vast onderdeel van de aangekondigde periodieke inspectie, maar dan kan een bedrijf de massabalans voorbereiden. Via 45 aanvullende gerichte inspecties is onderzocht of bedrijven ook in staat waren om onvoorbereid massabalansen te kunnen maken van een door de inspecteur gekozen periode en product.

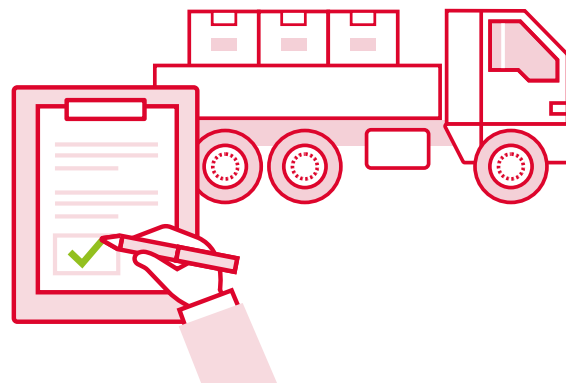
Tijdens deze 45 inspecties zijn bij 10 bedrijven NC's genoteerd: 8 x NC-C en 4 x NC-B.

In deze gevallen was de massabalans niet in evenwicht of de voorraadadministratie niet op orde.

5.4.7 Aanvullend Toezicht op import

In 2023 heeft Skal naast de monsternames op basis van de risicoproductenlijst (EU en nationaal) ook 98 monsternames uitgevoerd op basis van (verse) risicoproducten die niet op de nationale risicoproductenlijst zijn opgenomen.

Van de 98 monsters, bevatten 14 producten een of meerdere residuen, waarvan 13 keer fosforigzuur. Fosforigzuur kan door historisch gebruik aanwezig zijn in een product maar het kan ook een afbraakproduct zijn van een niet toegestaan gewasbeschermingsmiddel (fosetyl). Uiteindelijk is bij geen enkele partij de biologische status afgenomen als gevolg van een positieve analyse op fosforigzuur. Alleen bij de dadels zijn residuen aangetoond. In 2024 zijn dadels dan ook opgenomen in de nationale risicoproductenlijst. In 2024 wordt deze monsternamen op importproducten vanuit het aanvullend toezicht niet voortgezet. Dit wordt in zijn geheel overgedragen aan de afdeling import (zie Hoofdstuk 6).

Product	Aantal
Bio-citroen	20
Bio-dadels	22
Bio-limoen	24
Bio-mango	15
Bio-sinaasappel	15
Overig	2
Totaal	98

5.4.8 Toezicht op naleving van bedrijven die hun biologische certificatie hebben beëindigd in 2023

In 2023 beëindigden 515 bedrijven hun biologische certificatie. Skal ziet erop toe dat bedrijven die hun certificatie beëindigen ook daadwerkelijk stoppen met het op de markt brengen van biologische producten.

Bij 119 bedrijven verifieerde Skal via een fysieke inspectie dat de biologische productie was gestopt. Tijdens zeven van deze inspecties bleek dat de ondernemer de biologische activiteiten voort had gezet ná beëindiging van de certificatie. Deze bedrijven stonden voor de keuze: direct terug onder certificatie of de biologische activiteit beëindigen. Bij niet-naleving draagt Skal het dossier over aan de NVWA vanwege misleiding van de consument.

5.5 Handhaving in 2023

Bestuursrechtelijke handhaving

De afhandeling van inspecties bij bedrijven waar meerdere of herhaalde kritieke afwijkingen (NC-A's) zijn geconstateerd, valt onder bestuursrechtelijke handhaving. Skal kan een handhavingproces starten als bij een bedrijf meerdere afwijkingen zijn vastgesteld of bij een herhaling van een ernstige of kritieke afwijking.

In 2023 heeft Skal 13 bedrijven onder verscherpt toezicht geplaatst. Dit toezicht bestaat uit extra gerichte inspecties en herinspectie(s) en is gericht op het structurele herstel van vastgestelde NC's.

Vastgestelde NC's:

- 7 bedrijven vanwege meerdere/herhaalde afwijkingen in het importproces (product niet aangegeven als biologisch of product verplaatst voordat het COI correct is gevisieerd door de Douane/afgetekend door de eerst geadresseerde);
- 3 bedrijven vanwege geen toegang verlenen tot de bedrijfslocatie of tot de administratie;
- 2 landbouwbedrijven vanwege niet correct uitvoeren van de ingangscntrole/niet aantoonbare biologische aanvoer (o.a. zaaizaad, mest);
- 1 landbouwbedrijf vanwege onvoldoende diermanagement (o.a. te weinig schoon en droog strooisel).

Skal heeft in 2023 van één bedrijf de bedrijfsactiviteit import opgeschort op basis van inspectierapporten. Ook is van één landbouwbedrijf tijdens het handhavingstraject de registratie beëindigd door Skal als gevolg van het niet nakomen van financiële verplichtingen. Deze opschorting en de beëindiging van de registratie volgden op een periode van verscherpt toezicht.

6. Skali in 2023: Toezicht op import via grenscontroles van biologische importzendingen

Onder import wordt import van goederen uit een derde land verstaan. Dit is een land dat geen onderdeel uitmaakt van de Europese Unie. De Douane en Skal werken nauw samen op het gebied van importcontroles van biologische importzendingen.

Er zijn 3 verschillende controles op biologische importzendingen.

D-controles

Dit zijn documentencontroles. Hierbij worden de officiële certificaten, - verklaringen en andere documenten die de zending moeten vergezellen gecontroleerd. De Douane neemt de meeste documentcontroles voor haar rekening. Op elke biologische importzending vindt een documentcontrole plaats.

O-controles

Dit zijn overeenstemmingscontroles. Deze worden aselekt en steekproefsgewijs uitgevoerd.

M-controles

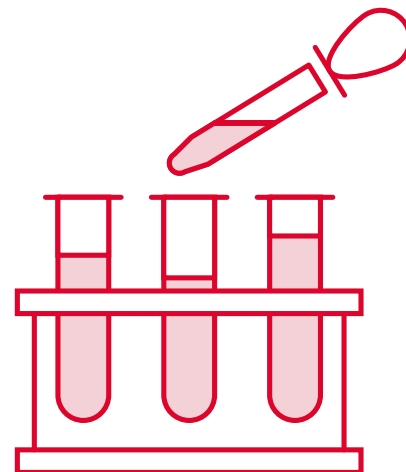
Dit zijn materiële controles. Hierbij worden producten gecontroleerd en bemonsterd voor analyses die noodzakelijk zijn om de naleving van de biologische verordening vast te stellen. De materiële controle vindt steekproefsgewijs plaats op producten waarbij er een groter risico is op het niet voldoen aan de eisen. Op nationaal niveau en op EU-niveau wordt een lijst opgesteld van zogenaamde hoog-risicoproducten. Bij een O- en M-controle van hoog-risicoproducten van de

EU lijst doet Skal de documentencontrole, voorafgaand aan het indienen van de aangifte voor het vrije verkeer. Het COI wordt in dat geval geïnspecteerd door Skal.

Bemonstering en analyse van importzendingen in 2023

Skal hanteert een jaarlijkse lijst van hoog-risicoproducten voor bemonstering en laboratoriumonderzoek van biologische importzendingen. Verordening (EU) 2018/848 verplicht Skal tot laboratoriumonderzoeken voor biologische producten of producten in omschakeling bij import met een verhoogd risico op niet-naleving. Skal werkte in 2023 met een gecombineerde risicolijst EU & Nationaal met daarin de product/land combinaties voor de steekproefsgewijze monsternamen en analyse.

Hieronder zijn de resultaten van de bemonstering te vinden.

TABEL NR.11: RESULTATEN BEMONSTERINGEN IMPORTZENDINGEN VAN HOOG-RISICOPRODUCTEN

Risicolijst EU	Aantal monsternames:	Aantal monsters met niet-toegestane stoffen:	Percentage producten met niet-toegestane stoffen
	52	12	23%
Risicolijst Nationaal	Aantal monsternames:	Aantal monsters met niet-toegestane stoffen:	Percentage producten met niet-toegestane stoffen
	876	113	13%

In 2023 is het aantal monsternames voor de Europese Risicolijst met 52 hoger dan de 24 monsternames uit 2022. Dit heeft er mee te maken dat de Europese Risicolijst in 2022 pas laat werd gepubliceerd. Het aantal monsternames vanuit de nationale risicolijst is met 876 in 2023 vergelijkbaar met de 890 in 2022. Het % monsternames met een niet-toegestane stof vanuit de nationale risicolijst is met 13% in 2023 iets hoger dan de 12% van 2022.

7. Skal in 2023: Certificeren

Skal certificeert bedrijven die biologische producten produceren, bewerken of in de handel brengen. Dit is de basis van hoe Skal de betrouwbaarheid van het biologische product voor de consument borgt. Het gaat dus om een bedrijfscertificatie op basis van procesborging. Producten mogen alleen als biologisch worden aangeduid als die producten voortkomen uit een proces dat is uitgevoerd volgens de productievoorschriften zoals beschreven in de Verordening (EU) 2018/848.

7.1 Certificeren landbouw- en levensmiddelensector

Bedrijven die biologische producten produceren, verwerken, verpakken, importeren, verhandelen, exporteren of opslaan zijn in Nederland verplicht om zich door Skal te laten certificeren. Skal ziet erop toe dat de 5.444 biologisch gecertificeerde bedrijven in Nederland betrouwbare biologische producten op de markt brengen.

Certificeren landbouw- en levensmiddelensector en verkooppunten

Het certificatieproces begint als een bedrijf, verkooppunt of winkelketen zich aanmeldt bij Skal voor certificatie. Voor het verkrijgen van een biologisch certificaat doorloopt een bedrijf de volgende stappen:

1. Aanmelden bij Skal voor certificatie of registratie;
2. Toelatingsonderzoek: een Skal-inspecteur voert op het bedrijf een toelatingsonderzoek uit en beoordeelt

- of het bedrijf aan de voorwaarden voldoet. De inspecteur noteert deze bevindingen in een rapport, dat medewerkers van team Afgifte Certificaten beoordelen en vervolgens goed- of afkeuren;
3. Omschakelperiode: bij landbouwbedrijven gaat na het toelatingsonderzoek een omschakelperiode van start waarin het bedrijf aan alle voorwaarden moet voldoen, maar nog niet biologisch gecertificeerd is;
4. Certificatie: na het doorlopen van de omschakelperiode voor landbouwbedrijven of bij een positieve beoordeling van het toelatingsonderzoek bij de overige bedrijven, ontvangt het bedrijf een biologisch certificaat. Vanaf dat moment mag het bedrijf door Skal geregistreerde producten als biologisch verkopen. Na de certificatie blijft het bedrijf onder controle staan. Inspecteurs leggen hun bevindingen vast in een inspectierapport. Medewerkers van team Afgifte Certificaten nemen op basis van deze bevindingen de certificatiebesluiten.

De periodieke inspectie wordt altijd aangekondigd. Tijdens deze inspectie stelt Skal vast of het bedrijf nog steeds aan de voorwaarden voor certificatie voldoet. Tijdens deze inspecties is er zowel aandacht voor de uitgevoerde biologische activiteiten als de administratieve vastlegging hiervan.

7.2 Toelichting per type inspectie

Toelatingsonderzoeken

De Skal-inspecteur voert bij nieuw aangemelde bedrijven een toelatingsonderzoek uit. Verwerkings- en handelsbedrijven zijn gecertificeerd na een goed doorlopen toelatingsonderzoek. Landbouwbedrijven moeten na het toelatingsonderzoek eerst een omschakelperiode doormaken voordat Skal hen certificeert. Deze omschakelperiode geldt voor de hele bedrijfsvoering inclusief grond, gewassen en dieren. In 2023 voerde Skal 671 toelatingsonderzoeken uit, dat zijn er 100 meer dan in 2022 (571).

Periodieke inspecties

Skal werkt met periodieke inspecties. Deze worden uitgevoerd op basis van een volledige vragenlijst die voor dat jaar is vastgesteld. Het toezichtarrangement bepaalt of een bedrijf eens per jaar of eens per twee jaar een periodieke inspectie heeft.

In 2023 voerde Skal 5.897 periodieke inspecties uit. Tijdens deze inspectie stelt Skal vast of het bedrijf nog steeds aan de gestelde voorwaarden uit de wet- en regelgeving voldoet.

Herinspecties

Bij ernstige en kritieke afwijkingen controleert Skal het herstel via een herinspectie op kosten van het bedrijf. In 2023 voerde Skal 445 herinspecties op locatie uit en 661 herinspecties op kantoor. Bij een herinspectie op kantoor beoordeelt Skal nagestuurde documenten en bepaalt op basis daarvan of een geconstateerde afwijking is hersteld.

Uitbreiding als gevolg van verbreden bedrijfsactiviteiten

Als een bedrijf zijn biologische activiteiten verbreedt, bijvoorbeeld als een importeur ook zelf producten gaat verwerken, is uitbreiding van het biologische certificaat noodzakelijk. Hier gaat een Skal-inspectie aan vooraf. Skal voerde in 2023 197 toelatingsonderzoeken uit voor uitbreiding van de bedrijfsactiviteiten. Hiervan waren er 87 verwerkings- en handelsbedrijven, 108 voor landbouw en twee voor verkoop aan consument.

TABEL NR. 12: AANTAL UITGEVOERDE INSPECTIES VOOR CERTIFICERING IN 2022 EN 2023

	2022	2023
Type inspectie		
Toelatingsonderzoeken	571	671
Periodieke inspecties	5.418	5.897
Herinspectie op locatie	341	445
Uitbreiding door bredere bedrijfsactiviteit	208	197
Totaal	6.538	7.210

Beoordeling productspecificaties

Voor ieder samengesteld biologisch product moet een biologisch bedrijf de productreceptuur laten beoordelen door Skal. Dit gaat via een productspecificatie. In 2023 beoordeelde Skal 3.600 nieuwe productspecificaties en 1.127 gewijzigde productspecificaties. De gemiddelde doorlooptijd van de beoordeling van productspecificaties was tien werkdagen in 2023.

Beoordeling transactiecificaten

Transactiecificaten kunnen worden ingezet voor de export van biologische producten. De term export wordt binnen de bio-wetgeving gebruikt voor export bij handel

naar landen buiten de Europese Unie. Bij handel buiten de Europese Unie voldoet de biologische certificering door Skal als er een handelsovereenkomst is met het derde land. Sommige landen eisen aanvullend ook een begeleitend exportcertificaat. Dit heet een 'certificaat voor export' of 'Transactiecificaat'. Hiermee verklaart Skal dat de producten op het certificaat voldoen aan de eisen van de Europese biologische verordening. Skal heeft in 2023 1.606 verzoeken voor een transactiecificaat ontvangen van biologische bedrijven. Hiervan heeft Skal er 1.555 goedgekeurd, waarvan 802 exportcertificaten voor de Verenigde Staten en 154 voor Zuid-Korea.

8. Skäl in 2023: Informeren

Skal informeert over de biologische wet- en regelgeving en geeft informatie over haar eigen werkwijze en de manier waarop het controlestelsel in Nederland is ingericht. Hierbij hoort ook het informeren over de rol van Skal ten opzichte van de rol van LNV, andere toezichthouders en de sector.

Vanuit de wettelijke informatieplicht die rechtstreeks volgt uit de biologische verordening en de verordening voor de officiële controles (OCR; (EU) 2017/625), draagt Skal bij aan het nationale jaarplan van de Europese Commissie: het meerjarige nationale controleplan (MANCP) en de verslaglegging hierover.

LNV heeft de consumentencommunicatie over biologische voeding ondergebracht bij het Voedingscentrum. De consument kan informatie over het wettelijk geborgde Europese biologische keurmerk vinden via de website van het Voedingscentrum.

8.1 Informeren van exploitanten en sector

Skal leverde in 2023 verschillende instrumenten op om exploitanten en de sector te informeren over wet- en regelgeving:

- Digitale nieuwsbrieven: met daarin het laatste nieuws over de wet- en regelgeving en de invulling van het toezicht door Skal;
- Communicatie over het Europese bio-certificaat, ingericht in TRACES via mijn.skal.nl;

- Aankondigingen van toezicht: nieuwsberichten over de invulling van het aanvullende toezicht door Skal;
- Biobeurs en Biokennisweek: tijdens deze beurs- en kennisweek in januari verzorgde Skal meerdere workshops, met name gericht op de nieuwe biologische verordening;
- Onderzoek met het online klantenpanel BioBetrokken. Hierin is onderzocht hoe de duidelijkheid en volledigheid werd ervaren van communicatiemiddelen van Skal.

8.2 Afhandeling klachten

Het doel van de klachtenprocedure is een interne behandeling van klachten door Skal, zoals bedoeld in titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht. De beginselen van behoorlijk bestuur en bestuurlijke betamelijkheid vereisen een eerlijke en open behandeling van de klacht. Een klacht wordt altijd in behandeling genomen door een jurist die er niet vooraf bij betrokken was. Voor Skal is het leereffect van de klachten ook van belang. De klachtenprocedure is van toepassing op iedereen die werkzaam is bij en onder de verantwoordelijkheid van Skal valt.

In 2023 ontving Skal vier klachten. Drie van deze klachten zijn telefonisch en schriftelijk als voldoende behandeld verklaard door de klager. Drie klachten zijn daarmee afgehandeld in 2023, één klacht wordt in 2024 afgehandeld.

8.3 Afhandeling bezwaar en beroep

8.3.1 Afhandeling bezwaar

Een belanghebbende kan bezwaar indienen tegen een besluit van Skal. Het doel van de bezwaarprocedure is om een door Skal genomen besluit op een zorgvuldige en correcte wijze opnieuw te overwegen, op basis van het ingediende bezwaar en conform de Algemene wet bestuursrecht.

In 2023 ontving Skal 10 bezwaarschriften, een daling ten opzichte van de 36 bezwaarschriften in 2022. Van de 10 ontvangen bezwaarschriften zijn er 7 afgehandeld. Hiervan is 1 bezwaarschrift (deels) gegrond verklaard, 3 bezwaarschriften zijn ongegrond verklaard en er werden 3 bezwaarschriften ingetrokken. Ook zijn er in 2023 nog 10 bezwaarschriften uit eerdere jaren afgehandeld. Daarvan zijn 8 bezwaarschriften ongegrond verklaard en 2 bezwaarschriften ingetrokken. De overige 3 bezwaren worden in 2024 afgehandeld.

8.3.2 Rechtszaken

Als een exploitant het niet eens is met de beslissing op bezwaar van Skal, dan kan hij binnen 6 weken beroep instellen bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb).

Bij het CBb zijn in 2023 7 beroepsschriften jegens Skal ingediend, waarvan één beroep door de indiener is ingetrokken. De overige 6 beroepszaken moeten nog worden ingepland voor een zitting (de wachttijd hiervoor bedraagt momenteel twee jaar). Daarnaast zijn er 2

beroepszaken ter zitting behandeld bij het CBb, waarop in 2024 een rechterlijke uitspraak volgt. Tot slot heeft het CBb nog 1 oude beroepszaak uit voorgaande jaren in behandeling, waarvan de zitting nog moet worden ingepland.

Voorlopige Voorziening

In 2023 is één verzoek voor een voorlopige voorziening aangevraagd bij het CBb. Dit verzoek is nog onder de voorzieningenrechter.

Hoger beroep

In overleg met LNV heeft Skal in 2022 hoger beroep aangetekend tegen een uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland over een Wob/Woo-verzoek. Het doel daarvan was met name om meer duidelijkheid te verkrijgen over de verhouding tussen de Wob/Woo en de privacyregelgeving rondom het openbaar maken van bedrijfsnamen. In 2023 is het hoger beroep behandeld door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De Raad van State heeft bepaald dat het Wob-uitgangspunt van openbaarheid zwaarder weegt dan het belang van bescherming van de namen van betrokken bedrijven. Het hoger beroep is ongegrond verklaard.

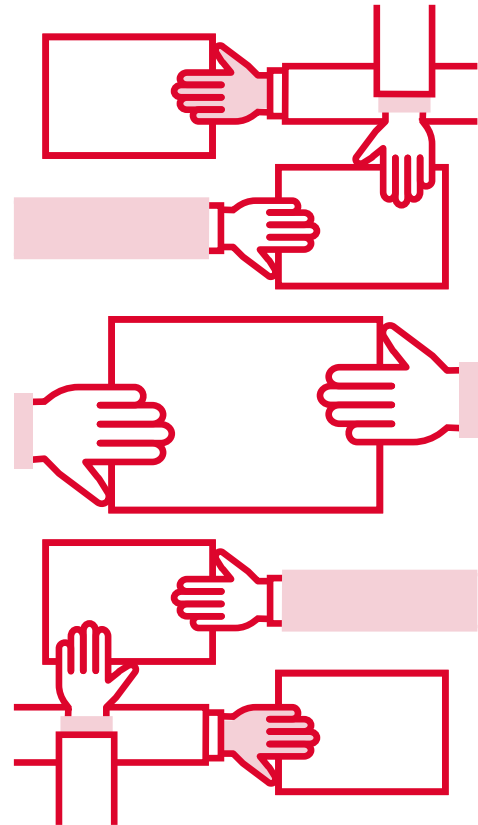
8.4 Woo-verzoeken

Sinds 1 mei 2022 is de Wet Open Overheid (kortweg Woo en voorheen Wob) van kracht, met als doel het publiceren van openbare informatie. Hiermee kan iedereen inzicht krijgen in de informatie die Skal gebruikt. Er zijn 3 Woo-verzoeken ingediend, waarvan er 2 zijn toegewezen. Alleen persoonsgegevens en documenten bestemd voor intern beraad zijn niet openbaar gemaakt.

8.5 Afhandeling informatie-verzoeken

Naast klachten, bezwaren en Woo-verzoeken handelt Skal ook informatieverzoeken af. Dit zijn verzoeken die in juridisch opzicht geen klacht of bezwaar zijn, maar die door de indiener (vaak) wel als zodanig worden genoemd. Informatieverzoeken zijn feitelijk vormen van voorlichting.

In 2023 ontving Skal 198 informatieverzoeken, waarvan 125 gericht waren tegen de risico-indeling. Daarvan zijn 159 afgehandeld en worden er 36 in 2024 afgehandeld. Ook zijn er in 2023 nog 26 informatieverzoeken uit eerdere jaren afgehandeld.

9. Skäl in 2023: Finansiering

9.1 Balans per 31 december 2023

NA VERWERKING BESTEMMING RESULTAAT (BEDRAGEN IN €)

		2023		2022	
1	Activa				
1.1	Vaste activa				
1.1.1	Immateriële vaste activa	7.584		53.087	
1.1.2	Materiële vaste activa	174.126		202.782	
	Totaal vaste activa		181.710		255.869
1.2	Vlottende activa				
1.2.1	Vorderingen	1.817.474		719.350	
1.2.2	Liquide middelen	10.281.837		6.532.018	
	Totaal vlottende activa		12.099.311		7.251.368
	Totaal activa		12.281.021		7.507.237
		2022		2023	
2	Passiva				
2.1	Eigen vermogen		5.105.034		3.500.009
2.2	Voorzieningen		35.621		
2.3	Kortlopende schulden		7.140.366		4.007.228
	Totaal passiva		12.281.021		7.507.237

9.2 Staat van baten en lasten 2023

BEDRAGEN IN €

		Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
3	Baten			
3.1	Retributies	10.210.066	10.547.000	8.393.009
3.2	Subsidies en bijdragen LNV	4.488.444	5.041.000	3.309.762
	Totaal baten	14.698.510	15.588.000	11.702.771
4	Lasten			
4.1	Personeelslasten	9.123.168	10.802.000	8.493.187
4.2	Overige lasten	4.256.521	4.595.000	3.308.398
	Totaal lasten	13.379.689	15.397.000	11.801.585
	Saldo baten en lasten	1.318.821	191.000	-98.814
5	Financiële baten en lasten	286.204	0	-3.593
	Resultaat	1.605.025	191.000	-102.407

9.2.1 Toelichting bij de staat van baten en lasten

Skal realiseerde over 2023 een positief resultaat van € 1.605K.

Baten

De baten bestaan uit retributies en subsidies en bijdragen van LNV. De retributies bedragen € 10.210K, dit is 3% lager dan was begroot. Dit hangt samen met de lichte daling van het aantal geregistreerde bedrijven. De subsidies en bijdragen van LNV bedragen € 4.488K, dit is 11% lager dan begroot. De hoogte van de subsidies en bijdragen is gelijk aan de kosten die voor de verschillende onderdelen gemaakt zijn. Deze kosten zijn achtergebleven bij de begroting. Dit komt vooral door vertraging in de uitvoering, doordat RVO-taken later zijn overgedragen, fluctuaties in de bezetting en de doorlooptijd van aanbestedingen.

Lasten

De personeelslasten zijn 15% lager dan was begroot. Dit komt vooral door personeelwisselingen en de lange doorlooptijd voor het invullen van vacatures.

De overige lasten bedragen € 4.256K. Ten opzichte van 2022 zijn de overige lasten met 29% toegenomen, ten opzichte van de begroting 2023 zijn ze 7% lager. De huisvestingslasten zijn hoger uitgekomen door verhoging van de huur- en servicekosten, mede door de gestegen energielasten. De reis- en verblijfkosten zijn gestegen door de hogere kosten van het wagenpark,

als gevolg van de overgang naar elektrische auto's. De organisatiekosten zijn toegenomen door de inhuur van externe deskundigen.

Door de toename van het aantal monsternames en analyses zijn de kosten voor import gestegen.

De kosten voor het uitvoeren van de strategische ICT-agenda zijn lager uitgekomen dan begroot. Dit komt doordat er vertraging in de uitvoering is ontstaan, doordat de inhuur van benodigde externe expertise eerst moest worden aanbesteed.

Liquiditeit

Ultimo 2023 is de current ratio 1,69.

9.2.2 Controleverklaring accountant

Op 14 maart 2024 heeft BDO Audit& Assurance B.V. een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de jaarrekening 2023.

9.3 In control statement

Skal hanteert risicobeheersings- en controlesystemen in haar bedrijfsvoering. Deze zijn erop gericht om risico's te beheersen en operationele en financiële doelstellingen te behalen. Dit wordt geborgd met het interne managementsysteem en de planning- en controlcyclus. De directeur legt daarover verantwoording af aan het bestuur. Het bestuur legt op zijn beurt verantwoording af aan het Ministerie van LNV. Skal voldoet aan de eisen van ISO 17065 en wordt jaarlijks extern getoetst door de Raad voor Accreditatie en de accountant.

Met een managementsysteem borgt Skal de onafhankelijke en onpartijdige besluitvorming met betrekking tot toezicht en certificering. Procedures zijn helder beschreven en taken en verantwoordelijkheden duidelijk belegd. Daarnaast hanteert Skal een consistente goedkeuringsprocedure voor alle besluiten, methodieken en interpretaties (minimaal 4-ogen principe).

De belangrijkste risico's voor Skal worden jaarlijks opnieuw vastgesteld en beoordeeld op adequate beheersing en mogelijke impact (hoog, midden en laag) op de organisatie. Skal onderkent onder andere de volgende risico's:

- uitbraken van levensbedreigende virussen die het uitvoeren van inspecties langdurig onmogelijk maken;
- plotselinge ziekte en vertrek van ervaren en kennisvolle medewerkers;
- overige kosten bij personele calamiteiten;
- schadeclaims in geval van onzorgvuldig handelen of vernietiging van besluitvorming door CBB;
- snellere groei-behoefte dan verantwoord;
- krappe arbeidsmarkt;
- onvoorziene aanpassingen in de organisatie n.a.v. externe audits;
- huisvestingskrapte door groei;
- cyberaanval.

Voor een nadere toelichting op het risicomanagement wordt verwezen naar paragraaf 10.8.

Skal heeft een aansprakelijkheidsverzekering.

Skal analyseert en verbetert continu processen.

Daarnaast investeert Skal in innovatie via een aantal projecten. Skal formuleert jaardoelen vanuit haar missie, visie en strategische doelstellingen en vertaalt deze in KPI's. Het MT stuurt op de voortgang door middel van deze KPI's en gaat een selectie van deze KPI's periodiek aan het bestuur rapporteren via een dashboard.

Skal kwantificeert jaarlijks de risico's en bepaalt daarmee het benodigde eigen vermogen. Het bestuur bespreekt deze risicoanalyse gelijktijdig met het jaarplan en de begroting. De tarieven worden vastgesteld op basis van de begroting, zijn kostendekkend en gebaseerd op kostentoekening. Het bestuur stelt de tarieven vast en het Ministerie van LNV verleent goedkeuring aan deze vaststelling.

Skal communiceert via de website, nieuwsbrieven en het jaarverslag en overlegt regelmatig met externe stakeholders. De tevredenheid van de exploitanten wordt regelmatig gemeten. Uit de tevredenheidsonderzoeken worden verbeterpunten geformuleerd die opgepakt worden.

10. Skal in 2023: Organisatie en bestuurszaken

10.1 Deskundig personeel, ontwikkeling en professionalisering

10.1.1 Organisatieverandering

Skal is al meerdere jaren een sterk groeiende organisatie. De verwachting is dat dit ook de komende jaren het geval zal zijn. Het aantal medewerkers steeg in 2023 naar 123 (104,6 fte) op 31-12-2023. Werving heeft in 2023 opnieuw volop aandacht o.a. in 2023 ook door de zichtbaarheid van de vacatures van Skal

te vergroten op LinkedIn en het inzetten van een recruitmentbureau gespecialiseerd in het bemiddelen van hoogopgeleid personeel.

De arbeidsmarkt kent evenals vorig jaar een krapte. Mocht Skal snel moeten groeien de komende jaren, dan zal dit zeker een aandachtspunt blijven.

Naast voldoende gekwalificeerd personeel is er aandacht voor de juiste medewerker op de juiste plaats, met als resultaat dat 10 werknemers intern zijn doorgestroomd.

TABEL NR. 13 IN-, DOOR- EN UITSTROOM IN 2023

t/m 31-12-2023	Instroom	Doorstroom	Uitstroom
	22	10	18

10.1.2 Gekwalificeerd personeel toegerust op zijn taak

Blijven leren en ontwikkelen is van groot belang voor de organisatie. Er zijn onder andere trainingen gevolgd op het gebied van:

- personeel en organisatie: teamtrainingen, adviesvaardigheden, effectief beïnvloeden, persoonlijk leiderschap, coachend leidinggeven, loopbaanoriëntatie;
- veilig werken: BHV;
- vakinhoudelijk: Verordening, Werkkostenregeling, BiSL, Toezicht in transitie, Kwaliteit, Cybersecurity, Lead auditor, Levensmiddelentechnologie, Opleiden

in organisaties, Praktijkdiploma Loonadministratie, Rechten, Adviseur arbeidsrecht, Boardroom dynamics, Middlemanagement, Scrum en Jira.

Intervisie en collegiale coaching van medewerkers is verder opgepakt.

Het opleidingsbudget 2023 is slechts voor 49% benut. Om meer aandacht te geven aan functiegericht inwerken zullen in 2024 concrete opleidingsproducten worden gedefinieerd, daarnaast zal een interne podcastserie starten over de identiteit van Skal.

10.1.4 Opvolging beoordelingscyclus

De score van vastlegging van het beoordelingscyclus-gesprek is 88%. Redenen dat niet alle gesprekken hebben plaatsgevonden zijn uit diensttredingen gedurende het kalenderjaar, indiensttreding later in het kalenderjaar of omdat er gesprekken plaatsvinden in kader van re-integratie of kwalificatie- en autorisatietrajecten.

10.1.4 Arbobeleid

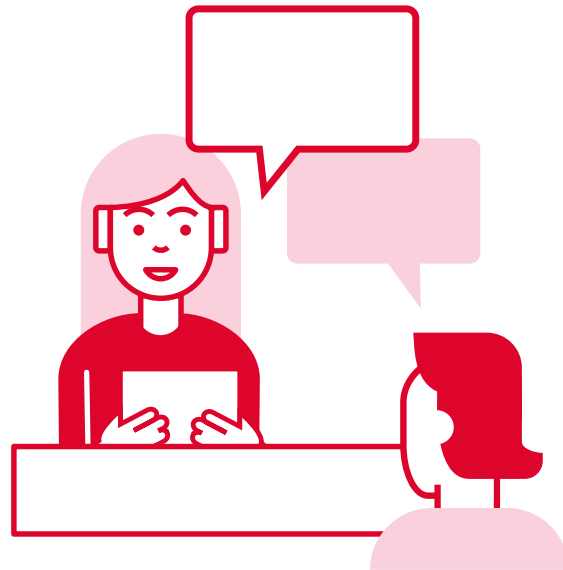
In 2023 is het Gezond & Veilig werken Jaarplan 2023/2024 opgesteld en is gestart met de uitvoering hiervan. Eén van de onderdelen was het uitvoeren van een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). Deze heeft plaatsgevonden en is getoetst door een externe partij. Vervolgens is begonnen met de uitvoering van het plan van aanpak. In 2024 zal hiermee vervolgd worden.

10.1.5 Collegiale Opvang

Het team collegiale opvang ondersteunt Skal-medewerkers bij het omgaan met externe agressie.

10.1.6 Verzuim

In 2023 is volop ingezet op het verlagen van het verzuim binnen Skal. Het ziekteverzuim daalde in 2023 van 6,8% aan het begin van het jaar naar 5,5% aan het einde van het jaar. De norm van Skal was een ziekteverzuim van maximaal 4%.

10.2 Inrichting prioritaire wettelijke vereisten zbo

Skal startte begin 2021 met het Programma Basis op Orde (Boo). Het doel van dit programma is om een aantal prioritaire wettelijke vereisten door te voeren en de organisatie daarop verder in te richten. Het gaat om de:

- Aanbestedingswet;
- Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG en informatiebeveiliging);
- Archiefwet;
- Wet open overheid (Woo);
- Kaderwet zbo's.

Er zijn onderlinge afhankelijkheden maar vanwege hun eigen wettelijke basis is de uitwerking binnen het programma in aparte sporen ondergebracht, wordt beleid ontwikkeld en worden de resultaten gemonitord. Het programma Basis op Orde heeft ook invloed op het Digitaliseringsprogramma van Skal en de inrichting en ontwikkeling van bestaande applicaties. Vanuit Boo worden eisen gesteld aan de inrichting en ontwikkeling van het dataplatform en de integratielaag, die onder het Digitaliseringsprogramma vallen. Ook de ontmantelingsstrategie van ACM wordt hierdoor geraakt. Er is vanuit juridisch perspectief een stand van zaken van alle sporen gemaakt, waarmee inzicht is verkregen in wat binnen de wettelijke kaders nog uitgevoerd moet worden.

Spoor Aanbestedingswet

Skal besteedde aandacht aan het inkoop- en aanbestedingsbeleid. Ook is contractmanagement ontwikkeld en klaar om uitgerold te worden. De rollen en verantwoordelijkheden zijn neergezet en er is aandacht besteed aan de uitvoering, zoals formats, een aanbestedingskalender, awareness en een klachtenmeldpunt aanbestedingen. Een nieuwe goedkeuringsstructuur voor facturatie is ingesteld en operationeel geworden. De ICT-inkoopstrategie is doorontwikkeld. In 2023 is geïnventariseerd welke overeenkomsten in aanmerking komen voor aanbesteden. Ook zijn in 2023 twee aanbestedingstrajecten gestart: de aanbesteding Monstername en de aanbesteding Inhuur ICT-Professionals. Deze laatste is succesvol afgerond.

Spoor AVG/IB

Op privacy-gebied is het DPIA-beleid vormgegeven en zijn awareness-sessies voor nieuwe medewerkers gehouden. Het verwerkingsregister en bewaar- en retentieprotocol zijn ontwikkeld en zullen in 2024 geïmplementeerd worden. Vanuit informatiebeveiliging is met name aandacht besteed aan verbeteringen naar aanleiding van de IT-verstoring in 2022. Er is gewerkt aan een gedegen back-up oplossing voor primaire applicaties van Skal en er is een uitwijkserverlocatie gemaakt. Een Security Operations Center (SOC) is aangesloten op de IT-omgeving van Skal met als doel de impact van een dergelijke verstoring sterk te verminderen. Er is ook

gewerkt aan het implementeren van de Baseline Informatiebeveiliging overheid. Daarnaast is gewerkt aan het ontwikkelen van een clean-desk en clean-screen policy en een incident management procedure voor beveiligingsincidenten.

Spoor Archiefwet

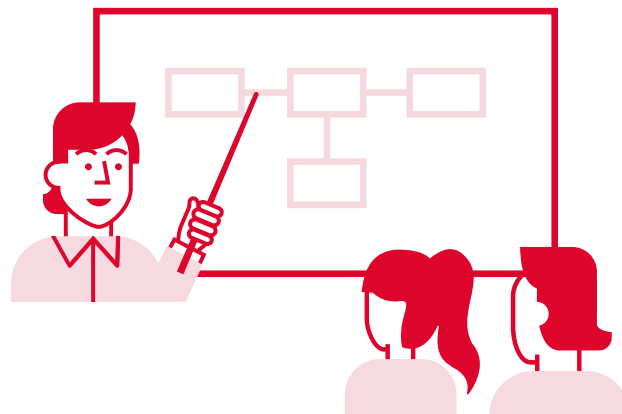
In 2023 zijn de informatiestromen van Skal door middel van een nulmeting geïnventariseerd. Mogelijke verbeteracties zijn in beeld gebracht en worden in 2024 uitgewerkt. De uitkomst raakt echter de hele organisatie en daarmee alle sporen binnen Boo, met nadruk op AVG/IB, Woo en Archiefwet. Met deze informatie is meer inzicht in de onderlinge afhankelijkheden verkregen. Er is gestart met het minimaliseren van het fysieke archief en om documenten alleen digitaal te verwerken.

Spoor Woo

Vanwege verminderde urgentie door het Ministerie, zoals het stopzetten van het platform PLOOI en uitwerking van definities, heeft dit spoor vertraging opgelopen. Publicatie van openbare documenten op dit platform heeft niet plaatsgevonden. In plaats daarvan is de wet- en regelgeving gekoppeld aan de Woo-index en actief openbaar gemaakt. Skal is in afwachting van de uitwerking door de werkgroep EXZ/LNV en een ministeriële regeling. De website van Skal wordt continu aangepast aan de eisen van de Woo. Op de personeelsdag zijn workshops gegeven over actieve openbaarmaking. Er is ingegaan op wat dit betekent en bij de vraag hoe Skal hiermee wil omgaan.

Spoor Kaderwet zbo

De consequenties van de kaderwet zbo zijn voor Skal in beeld gebracht. Hiervoor is een notitie geschreven met alle activiteiten die vanuit dit wettelijk kader van de zbo uitgevoerd moeten worden. Het gaat om rapportage, goedkeuring en informatie aan de Minister en betreft de tarieven, het jaarverslag, de jaarrekening, begroting, tussentijdse rapportage en egalisatiereserve. Alle punten zijn geïmplementeerd en uitgevoerd.

10.3 ICT-ontwikkelingen en digitaliseringstrajecten

Het Informatieplan (2023 – 2025) vormt de basis voor het digitaliseringsprogramma tot en met 2025. Hierin wordt de route geschetst waarlangs we afscheid nemen van het huidige ACM en dit vervangen door nieuwe software. Vanwege de aanbestedingsplicht moet de capaciteit en expertise door middel van aanbesteding ingehuurd worden. Begin 2023 is hiervoor een stappenplan opgesteld met tussenliggende deadlines. De uitvoering hiervan is volgens plan verlopen en heeft geresulteerd in de afronding van de gunningsfase eind 2023.

Om in 2024 na afronding van de aanbesteding vlot van start te kunnen, is in 2023 de nodige aandacht besteed aan het implementeren en “wennen aan” een Agile werkwijze (incl. tooling) welke past bij software-ontwikkeling in DevOps teams.

Inhoudelijk zijn gedurende 2023 de volgende zaken opgepakt:

- realisatie van monitoringssoftware t.b.v. externe gegevensuitwisseling. Initieel toegepast op de uitwisseling van certificaten met TRACES;
- publicatie van het bio-certificaat, incl. eSeal, opgesteld door TRACES op een nieuw portal onderdeel (o.b.v. nieuwe portal technologie);
- in samenwerking met RVO is een informatieanalyse opgesteld t.b.v. de registratie en aanmelding van biologische percelen via RVO. Ontwikkeling hiervan vindt inmiddels plaats bij RVO in samenwerking met Skal;

- samenwerking met Wageningen Economic Research in de verkenning van de mogelijkheden om tot een digitale massabalans te komen;
- implementatie van een Security Operation Center waarmee verdachte handelingen en/of verdacht internetverkeer tijdig gesignaleerd wordt;
- ontwikkeling en voorbereiding van een Back-up & recovery/uitwijk draaiboek en bijbehorende (technische) voorbereidingen;
- ontwikkeling van een datawarehouse (DWH) t.b.v. rapportage en informatievraagstukken. Ingebruikname staat gepland voor het eerste kwartaal van 2024.

10.4 Borging interne kwaliteit en onafhankelijkheid

Volgens het sturingsprotocol tussen het ministerie van LNV en Skal moet Skal geaccrediteerd zijn voor het waarborgen van de kwaliteit van controle- en toezichtprocessen conform de ISO/IEC 17065:2012. Skal baseert haar managementsysteem op deze norm en is sinds 1996 geaccrediteerd door de Raad voor Accreditatie (RvA), onder nummer C179⁴.

De RvA heeft jaarlijks inzage in de documenten van het managementsysteem en de werkwijze van Skal om te controleren of Skal volgens de vastgestelde procedures en werkinstructies werkt. Skal moet de taken uitvoeren volgens het managementsysteem dat voldoet aan de ISO 17065-norm.

De jaarlijkse beoordeling van de RvA heeft 12 en 13 april 2023 op kantoor plaatsgevonden. Daarnaast hebben er zes bijwoningen van inspecties plaatsgevonden. Op basis van de resultaten van de bijwoningen en het kantooronderzoek heeft de technical assessor van de RvA vastgesteld dat het primaire proces van Skal onder controle is. De certificatieactiviteiten worden door competente medewerkers uitgevoerd en er is vertrouwen in de uitgevoerde activiteiten. De lead assessor heeft tijdens het kantooronderzoek vastgesteld dat het managementsysteem effectief is geïmplementeerd. Het verbeterproces krijgt voldoende aandacht.

Tijdens de bijwoningen is één afwijking van de categorie B vastgesteld evenals tijdens het kantooronderzoek.

Beide afwijkingen zijn na nadere reactie en documentatie vanuit Skal opgeheven, waarna Skal op 31 augustus 2023 het eindrapport heeft ontvangen.

Auditdienst Rijk (ADR)

Uit het auditrapport van de Europese commissie van 2019 blijkt dat LNV als bevoegde autoriteit de controle- en certificeringstaken aan Skal heeft toevertrouwd en dat LNV moet waarborgen dat er bij Skal audits worden uitgevoerd om de uitvoering van de door LNV aan Skal toevertrouwde taken te beoordelen, zoals vereist op grond van artikel 4, lid 6 van Verordening (EG) nr. 882/2004). Om het controlestelsel te verbeteren, stelde het ministerie van LNV in september 2021 een projectleider aan.

De Auditdienst Rijk (ADR) heeft in 2022 een audit uitgevoerd bij Skal om te voldoen aan de aanbeveling van de EC. Dit onderzoek richtte zich op de doeltreffendheid van de door Skal uitgevoerde controles en het kwaliteitssysteem van Skal gericht op deze controles.

De belangrijkste aandachtspunten van de ADR worden als volgt opgepakt:

- Inspectievoorbereiding en -uitvoering

In 2023 werd informatie gevraagd aan aangesloten bedrijven ter voorbereiding op inspecties, als onderdeel van het vernieuwen en optimaliseren van de digitale ondersteuning van de inspecteurs. Hierdoor kunnen de inspecteurs gerichter aan de slag tijdens de inspectie. Ook is het project Perceelsregistratie in samenwerking

met RVO in 2023 gestart, voor een adequater toezicht op het biologisch areaal. Implementatie van de nieuwe perceelsregistratietool wordt verwacht in 2024.

- **Personele capaciteit**

Skal investeerde in 2023 in het vergroten van het team Inspectie. Dit is nodig om zowel de additionele voorbereidingstijd als de verlenging van de inspectieduur op te kunnen vangen.

- **Digitalisering en informatiepositie**

Skal werkt stapsgewijs aan versterking van de digitale ondersteuning van de controle en inspectie. Daarnaast moet het ontsluiten van data die Skal verzamelt tijdens haar certificering en toezicht eenvoudiger worden.

- **Risicomodel**

In 2023 is het door de biologische verordening voorgeschreven risicomodel inclusief de toezichtarrangementen geëvalueerd. Dat geldt ook voor de daarbij behorende tariefsystematiek. De resultaten en aanbevelingen worden meegenomen in verbeteringen die doorgevoerd worden in 2024.

10.5 Exploitanttevredenheids- onderzoek 2023

Skal voerde in 2023 een onderzoek uit naar de tevredenheid over de Bio-checker. De Europese biologische- en de algemene etiketteringswetgeving stellen eisen aan zichtbare kenmerken die bijvoorbeeld staan op een etiket

van een biologisch product of op het vervoersbewijs van een lading biologische producten. De Bio-checker geeft uitleg over alle verplichte aanduidingen. Het doel van dit onderzoek was om de bekendheid en het gebruik van de Bio-checker in kaart te brengen.

De resultaten zijn als volgt:

- bekendheid kan beter: bijna de helft is niet bekend met de Bio-checker. De bekendheid komt vooral van de Skal website;
- een kwart heeft de Bio-checker weleens gebruikt. De meesten gebruiken het een paar keer per jaar of hebben het een enkele keer gebruikt;
- het doel van de Bio-checker is duidelijk: checken welke verplichte kenmerken een biologisch product moet hebben. Dit wordt gebruikt ter controle van de etikettering of als voorbereiding op een inspectie;
- de Bio-checker wordt overwegend als 'goed' beoordeeld. De duidelijkheid van de informatie wordt in positieve zin genoemd. Aangedragen verbeterpunten hebben vaak te maken met wensen voor extra informatie;
- gebruiksgemak en begrijpelijkheid van de informatie worden overwegend als goed beoordeeld. De volledigheid van de informatie en met name de vindbaarheid op de website kan nog beter.

10.6 Bestuurszaken

Het bestuur kwam 7 keer (fysiek of digitaal) bij elkaar voor reguliere vergaderingen met de directie. Verder overlegde een deel van het bestuur tweemaal met de sector en 4 keer met LNV. Daarnaast sprak het bestuur met de OR.

Bestuurssamenstelling per 1 januari 2023:

- Mevr. R. (Renée) Bergkamp; voorzitter
- Dhr. R. (Robert) van Gorcom; penningmeester
- Dhr. K. (Krijn) Poppe; bestuurslid op voordracht van BioHuis

- Mevr. I. (Ivonne) Rietjens; bestuurslid op voordracht van BioNederland
- Dhr. A. (Albert) Vermuë; bestuurslid

De procedure voor de benoeming van een nieuw bestuurslid op voordracht van BioHuis startte begin 2023. Op voordracht van BioHuis volgt mevrouw Lemkes-Straver per 1 januari 2024 de heer Poppe op als nieuw bestuurslid voor een periode van 4 jaar. Eind 2023 is de heer Van Gorcom benoemd tot vice-voorzitter.

TABEL NR. 14: SCHEMA VAN AFTREDEN VAN DE LEDEN VAN HET BESTUUR

Naam	benoeming 1e termijn	benoeming 2e termijn	benoeming 3e termijn	einddatum benoeming
K. Poppe	26-06-2014	26-06-2017	26-06-2020	31-12-2023
I. Rietjens	01-09-2020	01-09-2024	n.v.t.	01-09-2027
R. Bergkamp	01-07-2020	01-07-2024	n.v.t.	01-07-2028
A. Vermuë	01-09-2020	01-02-2024	01-02-2028	01-02-2029
R. van Gorcom	01-07-2022	01-07-2026	n.v.t.	01-07-2030
E. Lemkes-Straver	01-01-2024	01-01-2028	n.v.t.	01-01-2032

10.7 Verslag van de ondernemingsraad

“Met ingang van 2023 is een nieuwe OR van start gegaan. Op één persoon na zijn alle leden nieuw. Dit is als aanleiding genomen om het jaar te starten met een tweedaagse training, om de kennis en kunde over de taken en bevoegdheden op te bouwen. Op basis van de eerste teambuilding oefeningen is de rolverdeling onder de OR-leden doorgevoerd.

In de loop van het jaar is een aantal onderwerpen behandeld met als belangrijk onderwerp het nieuwe personeelshandboek. Om een goed beeld te hebben wat de behoeftes/wensen van de medewerkers zijn en deze ook aan te haken is een enquête bij de medewerkers uitgevoerd. Het resultaat hiervan is verwerkt in het initiatiefvoorstel waarvan uiteindelijk onder andere de volgende punten zijn opgenomen in de arbeidsvoorwaarden van 2024-2026:

- Het afschrijven van de flexuren bij verzuim gebeurt niet meer op de 1e verzuimdag, maar bij verzuim met een duur langer dan 2 roosterdagen, ofwel op de 3^e verzuimdag;
- Een jubileumuitkering bij een dienstverband van 12½, 25 en 40 jaar;
- Het bedrag van € 1.815 voor het fiscaalvriendelijke IKA-doel voor het inrichten van een thuiswerkplek mag in meerdere keren gebruikt worden gedurende 5 kalenderjaren, in plaats van 1 keer binnen 5 kalenderjaren;

- Het recht om buiten geplande werktijden onbereikbaar te zijn.

Verder heeft de nieuwe OR in haar eerste jaar veel ervaringen kunnen opbouwen en zien zij 2024 vol vertrouwen tegemoet.

10.8 Verslag van de adviesraad van Skal

De adviesraad van Skal bestaat uit 15 vertegenwoordigers uit de biologische sector en kwam in 2023 vier keer bij elkaar. 2023 was tevens het vierde jaar van het bestaan van de adviesraad en het einde van de benoemings-termijn van de leden. Om de continuïteit te waarborgen is er onder de leden een uitvraag gedaan wie er zou willen verlengen met een tweede termijn en of ze dit voor twee of vier jaar zouden willen doen. Zeven leden hebben aangegeven nog vier jaar door te willen gaan, zes leden willen nog met twee jaar verlengen en twee leden gaven aan te stoppen. Nieuwe leden voor de twee vacatures zullen in 2024 worden geworven.

In 2023 is er ook weer met een jaaragenda gewerkt en dit gaf een goede leidraad voor de onderwerpen die dit jaar zijn behandeld.

De taak van de raad inzake het toezien op onpartijdigheid en onafhankelijkheid is dit jaar in een sessie verder uitgewerkt en er zijn diverse indicatoren benoemd waarmee de adviesraad aan de slag kan. In 2024 zal een aantal van deze indicatoren nader ingevuld en besproken

worden. Het bespreken van sectorbrede signalen is een vast punt op de agenda geworden en zijn ook in de vier overleggen weer langsgeslagen.

De adviesraad droeg bij aan de evaluatie van de toezichtarrangementen en bepleitte de invoering van een mogelijkheid om bij aantoonbare goede resultaten te worden “beloond” met een aanpassing van de categorie. Tevens riep de adviesraad op tot een goede evaluatie van de relatie tussen de puntentelling en hetgeen op de verschillende bedrijven zichtbaar is bij de controle. In december reageerde de adviesraad op de aangekondigde tariefstijgingen en verzocht het bestuur om er bij het ministerie op aan te dringen actie te ondernemen. De kostenstijgingen staan het doel om in Nederland het biologisch areaal te verhogen naar 15%, in de weg. De adviesraad wil graag dat meer exploitanten starten met biologisch ondernemen en dat de drempel voor kleinere starters door de kosten van de certificering niet te hoog wordt.

10.9 Risicomanagement

Een risicogerichte aanpak wordt steeds belangrijker in de aansturing van een zelfstandig bestuursorgaan door een ministerie. Daarom brengt Skal in beeld hoe het risicomanagement is georganiseerd en hoe Skal daarover rapporteert.

Het bestuur deelt risicomanagement op in deelgebieden van de verschillende verantwoordelijkheden en aanpalende wet- en regelgeving.

Risicomanagement heeft onder andere tot doel om systematisch de effecten van externe veranderingen te analyseren en dit een plek te geven in de sturing van de organisatie om zodoende een gezonde uitvoering van de wettelijke taken / bedrijfsvoering te organiseren. Binnen de planning & control cyclus van Skal zijn vele instrumenten aanwezig om risico's te onderkennen en te ondervangen. Het managementteam beoordeelt voortdurend de prestaties, de beheeromgeving en de risico's. Periodiek worden de geactualiseerde risico's besproken binnen het managementteam en het bestuur. Ook wordt periodiek aandacht besteed aan de voortgang van de beheersingsmaatregelen van de belangrijkste risico's.

De directie van Skal is zich bewust van het inherente risico van fraude en corruptie dat zij zowel intern als extern loopt bij het uitvoeren van haar dienstverlening. Externe partijen moeten er op kunnen vertrouwen dat Skal en haar medewerkers op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. Daarom heeft Skal een gedragscode opgesteld die door iedere medewerker bij indiensttreding wordt ondertekend. Er is een vertrouwenspersoon en meldpunt ingesteld waarbij eventuele misstanden betrouwbaar kunnen worden gemeld. De gedragscode is beschikbaar via onze website en wordt (daarmee) ook gedeeld met onze externe relaties.

Onze (financiële) processen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheiding. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties

of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwikkelen en toegang heeft tot activa. Skal heeft interne beheersingsmaatregelen getroffen om risico's binnen de processen te beheersen. Bijvoorbeeld via de Planning & Control cyclus alsmede de interne kwaliteitssystemen. Daar waar de functiescheiding door de beperkte omvang van de organisatie niet werkbaar is, wordt achteraf steekproefsgewijs getoetst of alles correct verloopt.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt

en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet-integer handelen (anoniem) te melden, periodieke interne en externe audits op de naleving van beheersingsmaatregelen moeten er toe bijdragen dat override of controls wordt signaleerd.

In tabel 15 hierna zijn de door Skal onderkende risicodeelgebieden aangevuld met de sturende kaders en externe controleorganisaties opgenomen.

TABEL NR. 15: OVERZICHT RISICOMANAGEMENT BIJ SKAL

Risicodeelgebied	Externe sturende kaders	Externe controle door
Organisatie: gericht op capaciteit en middelen	Kaderwet zbo; ISO 17065; Europese verordening 625/2017 artikel 4	LNV (ADR); RvA; Accountant
Onafhankelijkheid, objectiviteit en onpartijdigheid	Europese verordening 2018/848, ISO 17065	RvA; HFAA
Privacy en informatiebeveiliging	AVG, Kaderwet zbo artikel 41: Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)	Autoriteit Persoonsgegevens; Accountant
Financieel	Controle protocol accountant	Accountant; Verzekeraar
Sector/compliance	Verordening (EU) 2018/848	Bevoegde Autoriteit (LNV)

Risicobereidheid

Voor alle risicodeelgebieden geldt dat de risicobereidheid van Skal defensief is, dat de risico-aanpak gericht is op het mitigeren van het betreffende risico, dat het risico voor aanpak hoog is en dat het risico na aanpak gemiddeld is.

11. Skal in 2024: Vooruitblik

Bij het schrijven van dit jaarverslag zijn er meerdere ontwikkelingen voor 2024 bekend die impact hebben op de biologische sector en daarmee van invloed kunnen zijn op het takenpakket van Skal.

Skal bespreekt de ontwikkelingen op internationaal- en op nationaal niveau.

11.1 Internationale ontwikkelingen

Onder druk van boerenprotesten en de nieuwe verkiezingen in Europa in 2024 is er een aantal afspraken van de Farm to Fork strategie aangepast. Voorbeelden hiervan zijn de halvering van het pesticidegebruik in 2030. Het is nog ongewis in welke mate de ambitie van Europa op 25% biologische beheerde landbouwgrond in 2030 blijft bestaan. Nu ligt de biologische beheerde landbouwgrond in Europa rond de 10%. Het is wel duidelijk dat verschillende omringende EU-lidstaten hun ambities aanscherpen, zo richt Duitsland zich op 30% biologische landbouw in 2030. Ook neemt wereldwijd de consumptie van biologische producten nog steeds toe met de Verenigde Staten als grootste markt, namelijk 50% van de mondiale consumptie.

11.2 Nationale ontwikkelingen

Nationaal Actieplan – Groei van biologische productie en consumptie (LNV)

De minister van LNV heeft in december 2022 het Actieplan - Groei van biologische productie en consumptie - gelanceerd. Dit plan bevat de ambitie om in 2030 15% van het landbouwoppervlak te gebruiken voor biologische landbouw. LNV kondigt maatregelen aan om de groei van biologische productie en consumptie te bevorderen in samenwerking met de sector en ketenpartijen. Het gaat daarbij onder meer om een consumentencampagne, marktontwikkeling, verlenging van het investeringsfonds om financiering voor omschakeling naar biologisch te vereenvoudigen en het vergroten van kennis en innovatie via een kennisagenda. Ook wordt in dit verband door LNV een evaluatie van de tarievenstructuur van Skal aangekondigd.

Beëindiging derogatieregeling Nederland

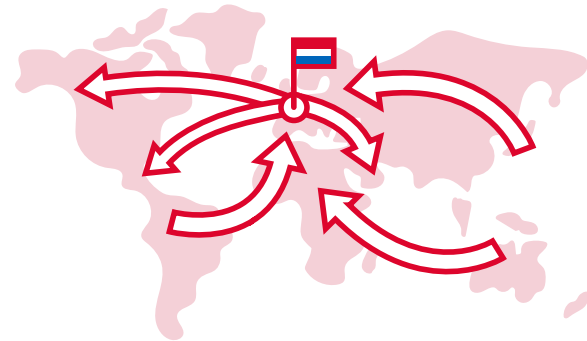
Het aflopen van de derogatieregeling voor dierlijke mest per 2026 zal ook effect hebben op de biologische sector. Dit vermindert niet alleen de opbrengsten op de weide- en akkerbouwgronden, maar ook de plaatsingsruimte voor biologische mest.

Ambities en actieplan

De uitslag van de verkiezingen in november 2023 zal wellicht leiden tot een bijsturing van de ambities op biologische landbouw. Het Nationaal Actieplan is echter vastgesteld en de eerste financiële middelen zijn toegekend. In 2024 gaan de nodige activiteiten plaatsvinden om de consumptie van biologische producten te stimuleren, door middel van bijvoorbeeld een consumentencampagne.

Evaluatie tarievenstelsel

In 2023 werd een evaluatie uitgevoerd van de Skal-tarieven in het kader van het Nationaal Actieplan. De conclusies van het rapport zijn door Skal positief ontvangen: de Skal-tarieven zijn transparant en kosten-dekkend opgebouwd ook in vergelijking met andere Europese landen, zbo's en commerciële duurzaamheidskeurmerken. Skal ontwikkelde het huidige tariefstelsel in 2020 en implementeerde het in 2021. De belangrijkste kritiek op de huidige tariefindeling komt vanuit kleine bedrijven die aangeven dat ze relatief veel betalen. De aanbeveling om een deel van de jaarlijkse bijdragen meer afhankelijk te maken van de omvang van het bedrijf zal in 2024 verder opgepakt worden in het traject dat moet leiden tot een nieuwe tariefstelsel in 2025. De sector en LNV worden hier nauw bij betrokken.

Ontwikkelingen toezicht op import

Het ligt in de lijn der verwachting dat door de stimulering van zowel de productie als de consumptie in andere Europese lidstaten, de import zal toenemen in Nederland. Daarnaast wordt er in 2024 gewerkt aan het invullen en uitbouwen van de importverantwoordelijkheden van Skal. Waaronder het overnemen van de document- en overeenstemmingscontrole van de Douane in 2025.

Audits en evaluaties

In 2024 liggen er voor Skal weer meerdere audits in het verschiet, zoals de wettelijke evaluatie als zbo en de herbeoordeling door de RvA.

Met een deels vernieuwd Managementteam en veel nieuwe medewerkers heeft Skal in 2024 ook weer voldoende competenties en inspiratie aan boord om succesvol en betrouwbaar uitvoering te geven aan de aan haar toevertrouwde wettelijke taken.

11.3 Begroting 2024

BEGROTING 2024 STICHTING SKAL (BEDRAGEN IN €)

	2024
Baten	Begroting
Retributies	12.000.470
Subsidies en bijdragen LNV	6.100.000
Totaal baten	18.100.470
Lasten	
Personeelslasten	12.170.447
Overige lasten	5.495.808
Totaal lasten	17.666.255
Exploitatieresultaat	434.215
Financiële baten en lasten	50.000
Resultaat	484.215

Colofon:

Dit jaarverslag is een uitgave van Stichting Skal Biocontrole. Skal is toezichhouder en certificeerder voor de biologische productie, aangewezen door het ministerie van LNV.

Eindredactie: Skal Biocontrole

Ontwerp: Viesrood, Zwolle

Stichting Skal Biocontrole
Postbus 384, 8000 AJ, Zwolle
www.skal.nl
info@skal.nl
038-4268181
